

VASTU VÕETUD
Ambla Vallavolikogu
26. septembri 2013. a
määrusega nr 10

AMBLA VALLA ARENGUKAVA AASTATEKS 2014–2020

II osa

Seisund ja üldhinnang valdkonniti aastal 2013

Ambla 2013

Sisukord

1. KOHALIKU OMAVALITSUSE HALDUSALA VALDKONNAD	4
1.1. Kohalik omavalitsus	4
1.1.1. Üldhinnang valdkonnale	7
1.2. Maa, keskkonnakaitse, elamumajandus ja taristu	8
1.2.1. Maakasutus ja metsandus	8
1.2.2. Teedevõrgustik	9
1.2.3. Ühistransport	10
1.2.4. Elektrivarustus	11
1.2.5. Ühisveevarustus ja -kanalisatsioon	11
1.2.6. Kaugküte	12
1.2.7. Elamumajandus	12
1.2.8. Keskkonnakaitse ja jäätmekäitlus	14
1.2.9. Üldhinnang valdkonnale	15
1.3. Kohaliku omavalitsuse haldusala valdkonnad ja avalikud teenused	17
1.3.1. Munitsipaalmaajandus	17
1.3.2. Haridus ja noorsootöö	18
1.3.2.1. Aravete Lasteaed Mesimumm	19
1.3.2.2. Ambla Lasteaed-Põhikool	20
1.3.2.3. Aravete Keskkool	21
1.3.2.4. Noorsootöö	23
1.3.2.5. Üldhinnang valdkonnale	25
1.3.3. Vaba aeg, kultuur, sport, turism	26
1.3.3.1. Kultuur	26
1.3.3.2. Sport	28
1.3.3.3. Turism	30
1.3.3.4. Vabaaja veetmise võimalused külates, külaliikumine	31
1.3.3.5. Üldhinnang valdkonnale	32
1.3.4. Sotsiaalvaldkond	34
1.3.4.1. Sotsiaalne kaitse	34
1.3.4.2. Tervishoid	35
1.3.4.5. Üldhinnang valdkonnale	36
1.3.5. Avalik kord ja turvalisus	38
1.3.5.1. Politsei ja turvateenused	38
1.3.5.2. Päästeteenistus	38
1.3.5.3. Kriisireguleerimine	38
1.3.5.4. Üldhinnang valdkonnale	39
2. ETTEVÕTLUS JA TÖÖJÕUD	40
2.1. Ettevõtluse ja tööjõu üldnäitajad	40
2.2. Side-, kaubandus-, toidlustus-, posti- ja pangateenused	42
2.3. Üldhinnang valdkonnale	42
3. AMBLA VALLA SWOT- ANALÜÜS	45
3.1. Ambla valla tugevad küljed	45
3.2. Ambla valla nõrgad küljed	45
3.3. Ambla valla võimalused (väljastpoolt)	46
3.4. Ambla valla ohud (väljastpoolt)	46
4. ARENGUKAVA II OSAS SISALDUVAD JOONISED JA TABELID	47

1. KOHALIKU OMAVALITSUSE HALDUSALA VALDKONNAD

1.1. Kohalik omavalitsus

Omavalitsuste taassünni järel¹ omistati Ambla vallale omavalitsuslik staatus 11. aprillil 1991 – esimese vallana Järvamaal ja teise omavalitsusena Türi linna järel. Vabariigi arvestuses oli Ambla vald 35. omavalitsus.

Viimastel kohalike omavalitsuste valimistel 18. oktoobril 2009 kandideeris Ambla Vallavolikogu 13 kohale 66 kandidaati. Esindatud olid järgmised erakonnad/valimisliidud: Eesti Reformierakond (14 kandidaati), valimisliit „Koduvalla eest“ (20), Eesti Keskerakond (13), Erakond Isamaa ja Res Publica Liit (4), Sotsiaaldemokraatlik Erakond (14) ja üks üksikkandidaat. Valituks osutusid: valimisliidust „Koduvalla eest“ 6 kandidaati, Reformierakonnast 5 kandidaati ning Isamaa ja Res Publica Liidust ja Sotsiaaldemokraatlikust Erakonnast kummastki üks kandidaati.

Valimisaktiivsus oli Ambla vallas 51,07%, mis on küll kõrgem kui eelmistel kohalike volikogude valimistel 2005. aastal (42,8%), kuid siiski madalaim Järvamaa omavalitsuste hulgas (Järvamaa keskmine 57,33%, Eestis kokku 60,57%).

Ambla Vallavolikogu on 13-liikmeline. Registreeritud on üks fraktsioon - Reformierakonna fraktsioon, kuhu kuulub 5 liiget. Volikogus on 5 alatist komisjoni: majandus- ja eelarvekomisjon (7 liiget), sotsiaal- ja tervishoiukomisjon (6 liiget), kultuuri- ja hariduskomisjon (7 liiget), maaelukomisjon (6 liiget), revisjonikomisjon (4 liiget).

Vallavolikogu moodustatud täitevorgan – **Ambla Vallavalitsus** – on 5-liikmeline. Ambla valla haldusaparaadis töötab kokku 12 ametnikku ja 3 töötajat.

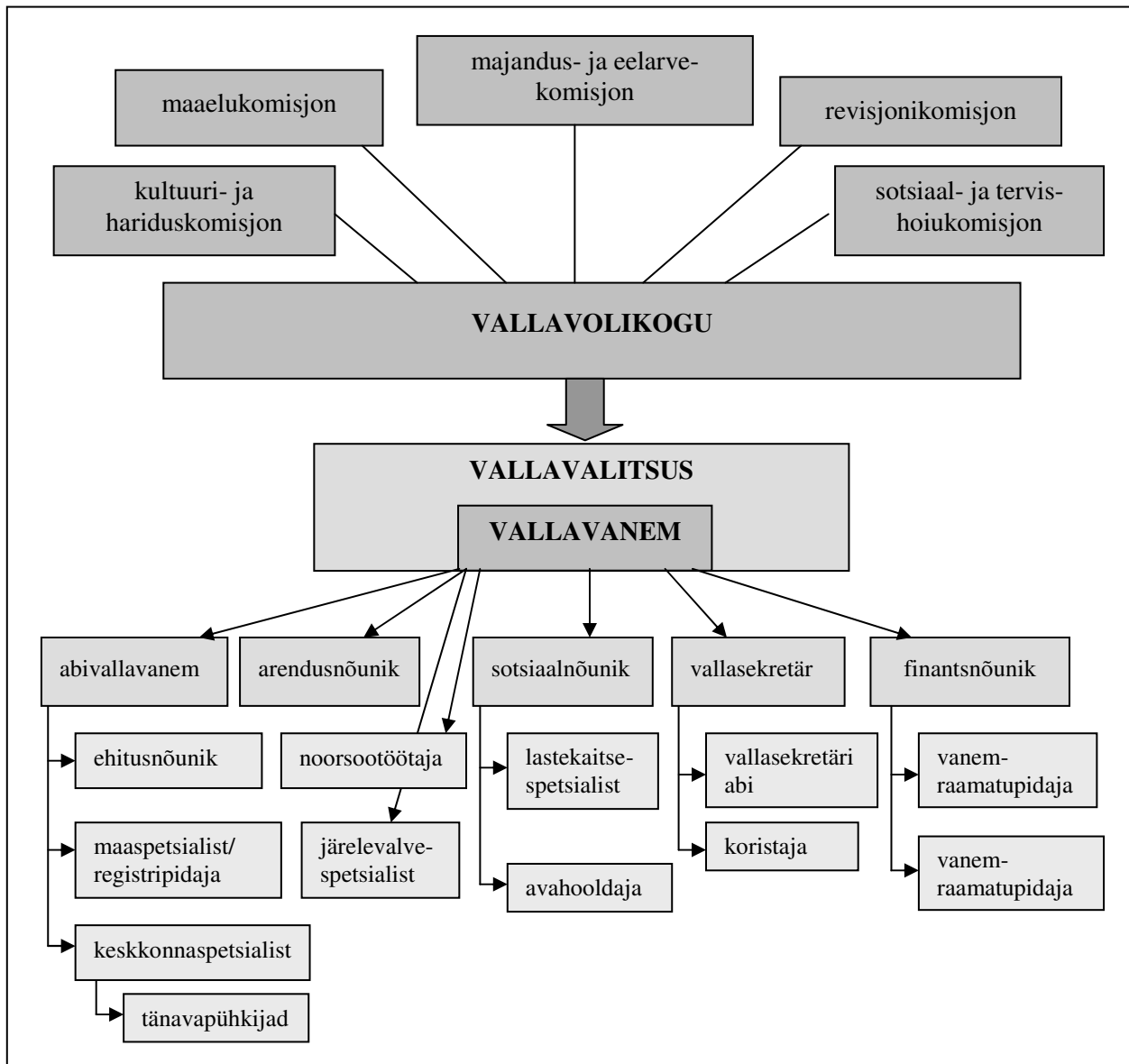
Ambla valla kohaliku omavalitsuse struktuur on toodud joonisel 1.

Mittetulundussektor ja kodanike kaasamine. Ambla vallas tegutseb üle 10 külaseltsi ja/või kohaliku elu edendamise tegeleva MTÜ: Kangrumäe Külakultuuri Edendamise Selts, Käravete Küla Selts, Sääsküla Külaselts, Maarjamõisa Külaelu Edendamise Selts, Reinevere, Roosna-Tammiku Külaselts, Ambla Hariduselts, Kiigeland, Päärna Vabaajakeskus, Sääsküla Huviklubi jt. Valla elu korraldamise ja juhtimisse kaasamise seisukohalt on arvestatavad veel järgmised tegutsevad MTÜ-d: Ambla Spordiklubi, EELK Ambla Maarja Kogudus, Aravete Tulehoidja, Ambla Metsäühistu, Aravete Kultuuri- ja Huviselts. Aastatel 2006–2013 on valla MTÜ-de poolt parandatud oluliselt kohalikkude elukeskkonda ja korraldatud kogukonda arendavaid ning valla atraktiivsust suurendavaid üritusi. On välja töötatud ja toimib Ambla valla eelarvest MTÜde toetamise kord; on korraldatud MTÜde teavitus ja nõustamine projektide koostamisel.

Munitsipaalasutused. Ambla vallal on 10 hallatavat asutust: Ambla Lasteaed-Põhikool, Aravete Keskkool, Aravete Lasteaed Mesimumm, Aravete Hooldekeskus, Ambla Kultuurikeskus, Aravete Spordi- ja Tervisekeskus, Aravete Külamuuseum, Ambla Raamatukogu, Aravete Raamatukogu, Käravete Raamatukogu.

Osalus ja liikmelisus juriidilistes isikutes. Ambla vald on järgmiste mittetulundusühenduste liige: Järvamaa Omavalitsuste Liit, MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus, MTÜ Arenduskoda, Eesti Maaomavalitsuste Liit, Eesti Raamatupidajate Kogu. Ambla vald omab 5,5% osalust AS-is Järvamaa Haigla ja 4,7% AS-is Paide Vesi (0,05% oli 2010 aastal).

¹ Omavalitsuste taassünni alguseks sai 8. august 1989, mil ENSV võttis vastu otsuse „Haldusreformi läbiviimisest Eesti NSV-s“. Eesmärgiks seati üleminek kehtivalt haldussüsteemilt omavalitsuslikele süsteemile, rahvavõimu detsentraliseerimine omavalitsuslikele juhtimistasanditele, samuti riikliku ja omavalitsusliku juhtimise eristamine. Tol ajal reguleeris kohalikke töid kohaliku omavalitsuse aluste seadus.

Joonis 1. Ambla valla kohaliku omavalitsuse struktuur

Koostöösuhted. Ambla vald teeb koostööd teiste omavalitsustega. Ambla vald on Järvamaa Omavalitsuste Liidu liige. LEADER-tegevusgrupi (MTÜ Arenduskoda, asub Tapal, Lääne-Virumaal) moodustas Ambla vald koos Lääne-Virumaa Tapa, Kadrina ja Vihula vallaga ning Harjumaa Kuusalu valla ja Loksa linnaga Spordialased sõprussuhted on välja arendatud Soome Taipalsaari vallaga.

Eelarve. Valla eelarve kulude maht aastatel 2009–2014 on toodud tabelis 1. Seisuga 31.07.2013 on Ambla vallal võetud varalisi kohustusi 2029. aastani, millele võetakse täiendavalt 2013 aasta lõpus üle 100 tuhande € (ei sisaldu tabelis 3) Aravete ja Käravete ÜVK rekonstrueerimise omaosaluse katteks. Ambla valla finantskohustused on toodud tabelis 2.

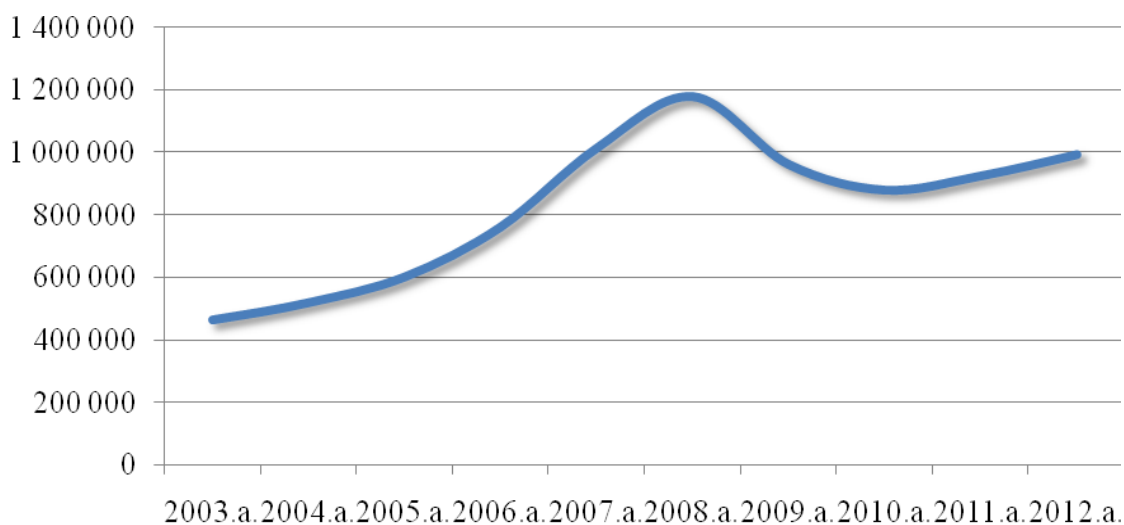
Tulumaksu laekus Ambla valla eelarvesse 2012. aastal 996 323 (Rahandusministeeriumi andmed); tulumaksu laekumine ühe elaniku kohta² oli 6595 €. Joonisel 2 on toodud kümne viimase aasta tulumaksu laekumise trendijoon, tabelis 3 laekumised koos suhtarvuga.

² elanike arv on 1. jaanuari seisuga

	2009	2010	2011	2012	2013
	(täitmine)	(täitmine)	(täitmine)	(täitmine)	(eelarve)
Eelarve kulu- de kogumaht	2 188 948,00 €	2 654 290,00 €	1 786 343,00 €	1 769 954,00 €	2 019 596,00 €
Eelarve kulud elaniku kohta	944,00 €	1 161,11 €	797,47 €	796,20 €	919,25 €
Valitsemisku- lude osakaal	11,6 %	9,4 %	13,2 %	13,4 %	12,8 %
Hariduskulude osakaal	59,6 %	59,0 %	56,6 %	56,3 %	54,7 %

Tabel 1. Ambla valla eelarve maht ja olulisemad suhtarvud

Aasta	2013(31.07)	2014(01.01)	2015(01.01)	2016(01.01)	2017(01.01)
Kokku	1 078 813	1 041 191	968 305	895 708	823 405
Sh pangalaenu	357 377	319 755	261 298	202 841	144 384
Sh KIK laenukohustused	721 436	721 436	707 007	692867	679021

Tabel 2. Ambla valla finantskohustused aastani 2019 (seisuga 31.07.2013), eurodes

— Tulumaksu laekumised

Joonis 2. Tulumaksu laekumise joon perioodil 2003-2012.

Aasta	Laekumine	Muutus võrreldes eelneva aastaga
2003.a.	465 175	11,6%
2004.a.	522 465	12,3%
2005.a.	604 777	15,8%
2006.a.	764 810	26,5%
2007.a.	1 017 025	33,0%
2008.a.	1 182 162	16,2%

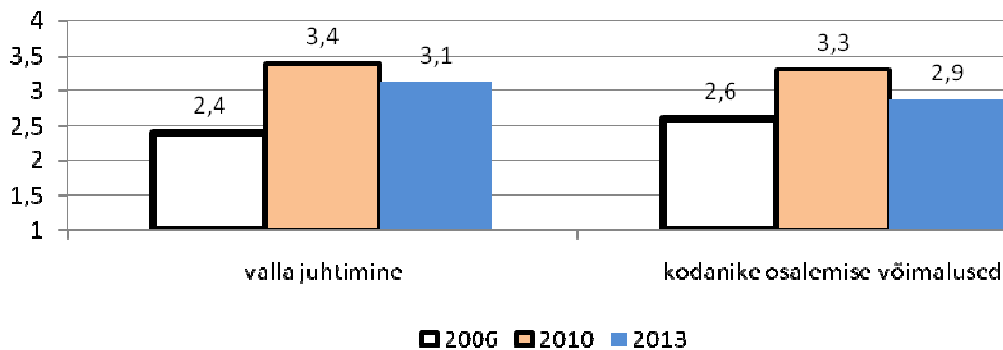
2009.a.	964 787	-18,4%
2010.a.	882 935	-8,5%
2011.a.	928 232	5,1%
2012.a.	996 323	7,3%

Tabel 3. Tulumaksu laekumine

1.1.1. Üldhinnang valdkonnale

Elanike valdkondlik hinnang küsitluse põhjal

Küsitluses hinnati rahulolu valla juhtimisega ning kodanike ja seltside-ühingute võimalust osaleda valla juhtimisel. Esitatud hinnete keskmised on toodud joonisel 3.

Joonis 3. Kohaliku omavalitsuse juhtimise valdkondlikud hinded.

Vastajate äärmusprofiilid jagunesid järgnevalt:

Küsimus	Kõrgeim rahulolu	Madalaim rahulolu
Valla juhtimine	Kärvete kandist nii 30-39 kui ka 40-49- aastane naiste- ja meesterahvas	Ambla kandist üle 65 aastane naiste- ja meesterahvas
Kodanike osalemise võimalused	Kärvete kandist 20-29- aastane meeste- ja naisterahvas	Ambla kandist üle 65 aastane naiste- ja meesterahvas

Nii valla juhtimise kui ka kodanike osalemise võimaluste juures võib rahulolu peamiseks põhjuseks pidada arendusnõuniku olemasolu. Tema töötulemused on olnud märgatavad, kuid samas on jäänud märkamata tegija, kes selle tulemuse taga on. Seda näitas ka arvamuste/ettepanekute osa, kus ei olnud teda kordagi mainitud. Seda näitavad ka hinded, mis kokkuvõttes olid 2006. aastal (aasta, millal ta asus tööle) pea-aegu 10% madalamad kui 2010. aastal. 2011. aastal lahkus arendusnõunik töölt ning otsest asemikku ei määratud seoses majandusraskustega, töökohustused jagati olemasoleva personali vahel. Tulemuseks on antud valdkonna hinde langemine ca 0,4%.

Esitatud märkuste/ettepanekute koond on järgmine:

- 51,5 % Rohkem ümarlaudasid, rahva kaasamist ja informatsiooni tegemist
- 15,2 % Elanikud on liiga passiivsed
- 12,1 % Vähene arvestamine elanikega
- 9,1 % Valitsus on nõrk oma tegevuses
- 6,1 % Kultuurijuhi puudumine

6,1 % Rohkem tähelepanu Aravete piirkonnale

Valdkonna SWOT

Tugevused

Valitsuse lähedus elanikele
Avalike teenuste rohkus
Tugev eelarve- ja arengupoliitika

Nõrkused

Elanike passiivsus valla juhtimisel
Avalike koosolekute vähesus
Kultuurijuhi puudumine

Võimalused

Suurendada valdkondliku koostööd teiste omavalitsustega
Kaasata erinevaid meetmeid omavalitsuse parendamiseks
Osalemine kohalikes ja rahvusvahelistes võrgustikes.

Ohud

Riigi poliitilised otsused, reformid
Elanike väljaränne
Üldine majanduslangus

Arengueeldused, väljakutsed ja valikud

Ambla valla võimalik ühinemine teis(t)e omavalitsus(t)ega on olnud aastatel 2008–2012 arutelu teemaks, kuid selles suunas tõsisemaid samme pole astunud. Järvamaa omavalitsustele on tehtud ettepanek ühineda üle terve Järva maakonna üheks omavalitsuseks, kuid see ettepanek ei leidnud üldisemat poolehoidu. Samuti ei leidnud valitsuses toetust regionaalministri algatus haldusreformi läbiviimiseks üle Eesti n-ö sunniviisiliselt enne 2009. aasta kohalike volikogude valimisi. 2012. aastal tegi Tapa vald ühinemise ettepaneku Aegviidu ja Ambla vallale. Aegviidu vald korraldas koheselt küsitluse, kust selgus rahva suur vastuseis, mille tulemusel Aegviidu vald loobus ühinemisläbirääkimistest. Ambla Vallavolikogu otsustas juunikuu istungil alustada ühinemisläbirääkimisi. Novembris esitati Ambla Vallavolikogule üle kahesaja vallakodaniku allkirjaga avaldus lõpetada läbirääkimised Tapa vallaga, motiiviks vastuolu seadusega. Detsembrikuu istungil Ambla Vallavolikogu võttiski vastu otsuse lõpetada ühinemisläbirääkimised. Samasugune ühinemisevastasus kajastus hiljem ka 2013. aasta aprillikuus tehtud küsitluses (kokkuvõte arengukava I osas).

On näha, et üksinda, tulenevalt peamiselt rahva arvu vähenemisest, muutub valla majandamine järjest raskemaks. Samas puudub sügav mõte mingi teise omavalitsusega ühineda haldusterritoriaalselt. Hetkel oleks mõistlikum lahendus koostöö erinevate omavalitustega erinevates valdkondades.

1.2. Maa, keskkonnakaitse, elamumajandus ja taristu

1.2.1. Maakasutus ja metsandus

Ambla valla kogupindala on 166 km² (16 662,2 ha), millest valdav osa on tasane. Ambla valla territooriumi kõlvikuline jaotus on toodud tabelis 4 ning reformitud ja reformimata maa jaotus omaniku järgi on toodud tabelis 5. Ambla vallas on kõrge boniteediga viljakas põllumaad, haritavat maad on 43% kogu valla territooriumist (vt tabel 4).

Metsamajandustegevuse mahud hektarites on toodud tabelis 6.

Liik ja suurus		Osakaal
Haritav maa	7 372,3 ha	44,2 %
Metsamaa	6 899,8 ha	41,4 %
Muu maa	1 228,2 ha	7,4 %
Looduslik rohumaa	894,7 ha	5,4 %
Õuema	267,2 ha	1,6 %

Tabel 4. Ambla valla kõlvikuline koosseis (seisuga 01.04.2013)

Vorm ja suurus		Osakaal
Eramaad	12 131,4 ha	72,8 %
Riigimets	2 884,6 ha	17,3 %
Riigi omand	742,3 ha	4,5 %
Määramata	695,6 ha	4,2 %
Senine maakasutus	177,1 ha	1,1 %
Munitsipaalomand	31,2 ha	0,2 %

Tabel 5. Ambla valla maade jaotus omandivormi järgi (seisuga 01.04.2013)

Raie tüüp	2010 aastal	2011 aastal	2012 aastal
Uuendusraie	288,6 ha	188,5 ha	234,2 ha
Harvendusraie	228,6 ha	143,6 ha	170,8 ha
Sanitaarraie	217,3 ha	202,4 ha	288,9 ha
Valgustusraie	71,8 ha	138,7 ha	109,4 ha
Raadamine	4,4 ha	1,6 ha	1,0 ha
Maapinna mineraliseerimine	50,3 ha	42,8 ha	31,1 ha
Istutamine	36,8 ha	46,6 ha	66,2 ha

Tabel 6. Metsamajandustegevuste mahud hektarites

1.2.2. Teedevõrgustik

Ambla valla teedevõrgustiku struktuur on toodud joonisel 4. Ambla vallas on kohalikke teid kokku 153 km, millest on valla teederegistrisse kantud 116 km, selle hulgas 45 km maanteed, 16 km tänavad ja 44 km erateid, 11 km metsateed, muud teed 37 km.

Lisaks neile läbib Ambla valda riigi põhimaanteed 13 km (T-5 Pärnu–Rakvere–Sõmeru), tugimaanteed 7 km (T-13 Jägala–Käravete ja T-39 Tartu–Jõgeva–Aravete) ja kõrvalmaanteed 85 km. Peale nende asub Ambla valla territooriumil veel Riigimetsa Majandamise Keskusele kuuluvaid metsateid 11 km. Teedevõrgustik on Ambla vallas tihe, kõik asulad on ühendatud korraliku teedeühendusega.

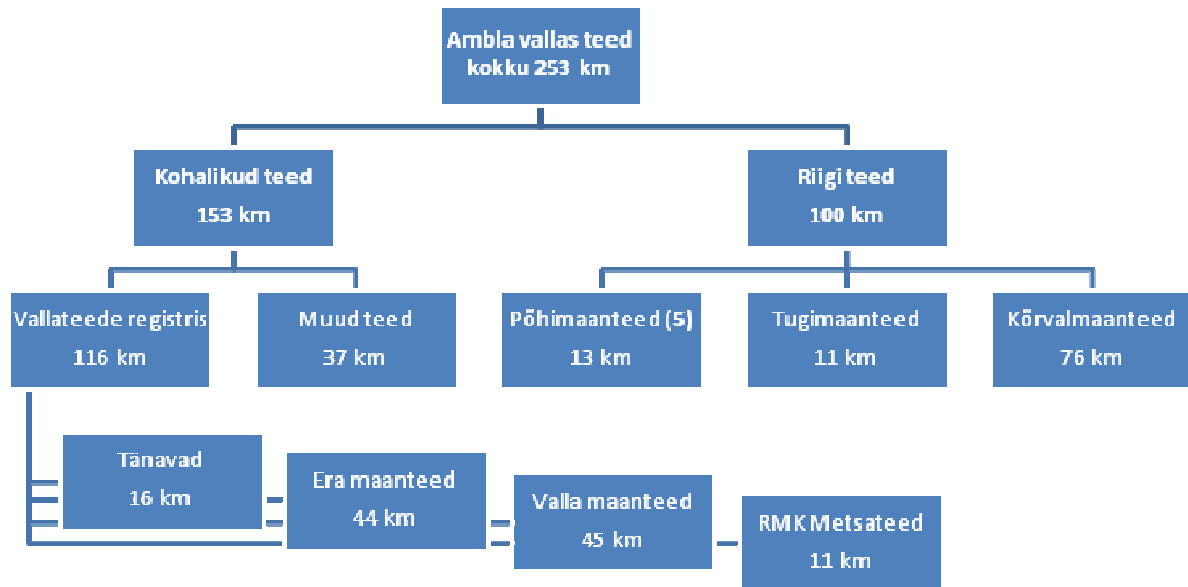
Keskmine ööpäevaringne liiklussagedus riigiteedel 2009. aastal oli alljärgnev: T-5 – 1570 autot, T-13 – 1390 autot, T-39 – 589 autot, T-15201 – 806 autot. Teistel kõrvalmaanteedel on liiklussagedus suhteliselt väike.

Riigi põhimaantee olukord on hea – 2008. ja 2009. aastatel sai uue asfaltkatte ainuke põhimaantee Ambla vallas (Pärnu–Rakvere–Sõmeru) Ambla valla piirides. Aastatel 2004–2005 remonditi tugimaantee Jägala–Käravete.

Probleemsem on olukord kohalikel ja riigi kõrvalmaanteedel. Riigile kuuluvatel kõrvalmaanteedel teostatakse ainult hooldustöid, mitte renoveerimist. Kui aastal 2006 eraldas riik Ambla vallale ca 0,9 mln krooni, 2007. aastal 1,1 mln krooni, 2008. aastal 2,3 mln krooni

kohalike teede remondiks ja hoolduseks, siis aastal 2009 vähenes see summa 0,7 mln kroonile ja 2010. aastal 0,6 mln kroonile. Ambla vallaelarvest ei ole teede remondiks raha eraldatud juba aastast 2007. Arvestades 2010. aasta erakordselt lumerohket talve, kulub lõviosa riigi poolt eraldatud rahast talihooldusele.

2009. a koostati kergliiklustee projekt Aravete ja Maarjamõisa (15201) vahele, kus on küllaltki tihe jalakäijate ja jalgratturite liiklus. 2013. aastal ehitati osa teest valmis.

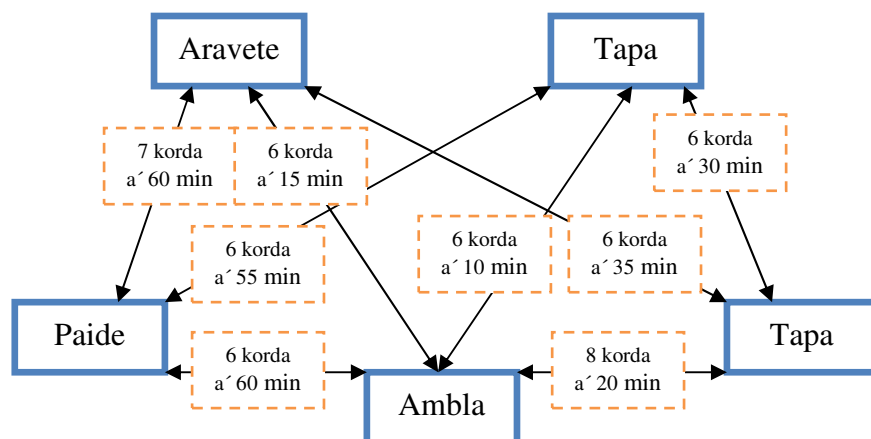

Joonis 4. Ambla valla teede struktuur

1.2.3. Ühistransport

Enamik vallakodanikele liikumine keskustesse on tagatud Järvamaa maakonnaliinidega nr 39 Paide – Aravete – Tapa ning nr 26 Lehtse – Käravete – Aravete – Paide. Lisaks maakonnaliinidele on võimalus kasutada kaugliinide teenuseid marsruutidel Pärnu – Rakvere, Koeru – Tallinn ning Väike-Maarja – Tallinn.

Ühistranspordi võimalused (2013. a kevadperioodi seisuga) liikumiseks vallakeskusesse Ambla alevikku, maakonnakeskusesse Paidesse ja lähimasse tõmbekeskusesse Tapa linna Amblast, Käravetelt ja Aravetelt on toodud joonisel nr 5.

Joonis 5. Ühistranspordi (bussiliiklus) kasutamise võimalused Ambla vallas sõiduks maakonnakeskusesse Paidesse ja lähimasse tõmbekeskusesse Tapa linna (ühendusnoolel on märgitud veoste kord tööpäevadel ja ühe sõidu kestvus).

1.2.4. Elektrivarustus

Perioodil 2006–2009 on Ambla valla territooriumil Eesti Energia poolt paigaldatud Topsu, Sopi ja Kingu alajaamad; samuti on asendatud 0,4 kV õhuline õhu-kaabelliinidega, millega seoses paranes tunduvalt elektrienergiaga varustus ja varustuskindlus.

2010. aastal paigaldatakse Roosnasse endisesse Liivaku külla uued alajaamad (Muraka ja Sinimäe) ning ehitatakse ca 2 km 10 kV elektriliini. 2010. aastal on asendatud Ambla valla territooriumil 0,4 kV õhuline õhu-kaabelliinidega 0,5 mln krooni väärtuses. Aastatel 2011–2012 Eesti Energia poolt Ambla valla territooriumil uusehitisi ja parendusi ei teostatud.

1.2.5. Ühisveevarustus ja -kanalisatsioon

Ühisveevärk ja -kanalisatsioon (ÜVK) on tagatud viies asulas, kus on ka üldplaneeringuga kehtestatud reoveekogumisala. Alates 2010 aastast on ÜVK varade omanik ning operaator AS Paide Vesi.

Aravete alevik. 2013. aastal rekonstrueeriti ÜVK süsteem ning ehitati uus reoveepuhasti EL Ühtekuuluvusfondi toetusel. Paraku ei tagatud projekti käigus kõigile kanalisatsiooniteenust, kuna inimekvivalendi (nõutud 2000 ie) arv on alla nõutud piiri.

Käravete alevik. 2013. aastal rekonstrueeriti osaliselt ÜVK süsteem ning ehitati uus reoveepuhasti EL Ühtekuuluvusfondi toetusel. Osalise rekonstrueerimise põhjustas kõrge riigihankejärgne hind. Rekonstrueerimise jätkamine on planeeritud järgmisse EL Ühtekuuluvusfondi programmi perioodi.

Ambla alevik. Ambla aleviku Veski tn, kultuurimaja ja põhikooli puurkaev-pumplad asendatakse lähitulevikus uue veehaardega. SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) toetusel on 2008. aastal projekteeriti kogu aleviku ÜVK ehitusprojekt ning paigaldati torustikud Pikale ja Laiale tänavale. 2013. a on planeeritud ehitada uus reoveepuhasti ning paigaldada torustikud Veski, Põllu, Kastani, Kesk, Rehe ja Kooli tänavale. Täismahus ÜVK väljaehitamine sõltub kaasrahastaja (KIK) ja AS Paide Vesi finantsvõimekusest.

Jõgisoo küla. Jõgisool tuleb rekonstrueerida olemasolev reoveepuhasti. Rekonstrueerida tuleb ka suurem osa olemasolevatest veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemidest.

Lühikokkuvõte ÜVK põhilistest puudustest:

- puurkaev-pumpla on amortiseerunud,
- olemasolevad vee- ja kanalisatsioonitrassid amortiseerunud,
- suur osa trassidest asub erakinnistutel.

Roosna küla. Roosna külas tuleb rekonstrueerida olemasolevad puurkaev-pumplad. Puudub ühiskanalisatsioon. Suur osa veevarustus- ja kanalisatsioonitorustikest tuleb ehitada uued.

Lühikokkuvõte ÜVK põhilistest puudustest:

- puurkaev-pumplad on amortiseerunud,
- olemasolevad veetrassid amortiseerunud,
- suur osa trassidest asub erakinnistutel,
- puudub reoveepuhasti ja ühiskanalisatsioonitrass.

Kõikides kohtades on sadevee ärajuhtimine puudulik.

1.2.6. Kaugküte

Kaugküte toimib Aravete alevikus (v.a KETE e Maarjamõisa), teistes alevikes köetakse kortermaju kas lokaalsete keskküttekateldega või ahjudega. Kaugküttesüsteemis on kokku 9 korteriühistut, Aravete Agro OÜ kontori hoone ning 4 valla haldusalasse kuuluvat hoonet.

Põhiline probleem on energiakulukas õhutrasside süsteem Aravetel ja rekonstrueerimist ning taastuvatele energiaallikatele ümberehitamist vajav katlamaja. Antud probleemiga on hakatud aktiivselt tegelema. 2009. aastal likvideeriti amortiseerunud ning äärmiselt suurte kadudega Sauna tänava poolne maapealne kaugküttetrass kogupikkusega 670 meetrit ning paigaldati katlamaja ja Aravete Agro OÜ kontori vahele eelisoleeritud kaugküttetrass. Õhutrassid on alles jäänud kokku ca 900 m. Trassid on plaanis järk-järgult asendada tänapäevaseid vajadusi rahuldavate eelisoleeritud kaugküttetrasside vastu, mis oleks võimalik eelkõige avanenud ja avanevate toetusprogrammide abil.

2012. aastal ehitas OÜ Aravete Biogaas Mägise farmi juurde biogaasil töötava koostootmisjaama, millest alustati 2012. aasta sügisest soojaga varustamist Aravete kaugküttevõrku. Esimesel kütteperioodil (2012-2013) ei saavutanud biogaasi tootmise protsess parimat efektiivsust. Kuid eeldatud on, et järgnevatel kütteperioodidel on protsessid viidud kõrgtasemele, mis võimaldaks langetada kaugkütte soojahinda.

Kaugküttesüsteem on ebaefektiivne ja energiakulukas, samuti, põhinedes põlevkiviõlil, elanikele ja vallale liialt kulukas. Lähiaastatel tuleb rakendada meetmeid energiasäästu saavutamiseks kaugküttesüsteemis ja munitsipaalhoonetes.

Energiakulukas õhutrasside süsteem Aravetel tuleb rekonstrueerida ja katlamaja ümber ehitada taastuvatele energiaallikatele põhinevaks. Õhutrassid (kokku 900 m) vajavad kindlasti lähiajal väljavahetamist.

Soojavarustus hajaasustuses ning väikeelamute piirkonnas lahendatakse üldjuhul individuaalkütte baasil (puit-, elektri-, õliküte), kui ei ole võimalust kasutada eelisarendatavat keskkonnasõbralikumat kütteviisi, nt gaasi, maakütet vms. Hoonestusalade valdav soojavarustusliik tuleb määrata detailplaneeringuga, hoonete soojavarustusüsteemid määratakse hoone projektis.

Uute korruselamute püstitamisel tuleb soojusega varustamisel arvestada piirkonnas eelisarendatava kütteviisiga, eelistades võimalikult keskkonnasõbralikku kütteviisi. Tulevikus tuleks kaaluda endiste kaugküttepiirkondade liitmist kaugküttega.

1.2.7. Elamumajandus

Ambla vallas on kokku 649 elamut, milles on kokku 1302 tavaeluruumi. Kortermaju on kokku 74 tk (elatakse käesoleval ajal 65-es) milles on kokku 675 korterit. Kortermajad ja eramud on ehitatud põhiliselt nõukogude ajal, hajapiirkondades talumaja tüüpi elamud ehitatud enne 1945. aastat. Elamute arvud on toodud tabelis 7 ja 8, ehitusega seotud lubade arv on toodud joonisel 6.

Period	Ehitatud elamute arv
1919-1945	339
1946-1960	50
1961-1970	54
1971-1980	61
1981-1990	69
1991-1995	18
2005-2010	4

2010-2012

0

Tabel 7. Ehitatud elamute arvud

	kokku	korterelamud	eramud
Ambla alevik	149	8	141
Aravete alevik	138	33	105
Käravete alevik	51	12	39
Jõgisoo küla	56	5	51
Kukevere küla	31	1	30
Kurisoo küla	39	-	39
Mägise küla	9	-	9
Märjandi küla	26	-	26
Raka küla	20	1	19
Rava küla	17	-	17
Reinevere küla	44	2	42
Roosna küla	33	5	28
Sääsküla küla	36	1	35

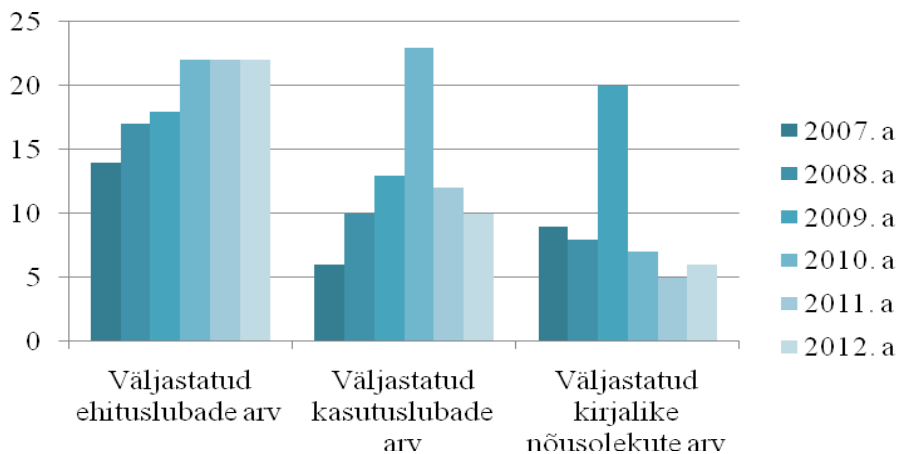
Tabel 8. Elamute arvud asulates.

Alevikes, välja arvatud Amblas, asetsevad korterelamutes on korterid enamasti erastatud ja on moodustatud korteriühistud või tegutsetakse ühiselt. Kaugküte toimib Aravete alevikus, (välja arvatud KETE e Maarjamõisa) teistes alevikes köetakse kortermaju kas lokaalsete keskküttekateldega või ahjudega.

Ambla alevikus asuvaid kortermaju valitseb Ambla Vallavalitsus (Pikk tn 27 kõik valla korterid, Pikk tn 19 üks valla korter).

Kortermajade olukord Aravete ja Käravete alevikes on rahuldav, Ambla alevikus asuvate kortermajade olukord on aga enamasti ebarahuldav.

Kinnisvaraturg on Ambla vallas üsnagi aktiivne, enamus tehinguid toimub maatulundusmaaga (metsaga), korteriomanditega ja hoonestatud kinnistutega. Haritava maaga on toimunud üksikuid vabaturgetehinguid. Enamus haritava maaga toimunud tehinguid on riigi kasutusvalduses oleva maa väljaostmisega tegeliku väärtuse eest. Ambla vald on võõrandanud aastatel 2010 – 2012 valla valitsemiseks mittevajalikke amortiseerunud korteriomandeid ja mitteeluruume ning ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni torustikke koos kaevude ja pumplatega. Väljastatud ehituslubade arvud on toodud joonisel 6.

Joonis 6. Ambla vallas aastatel 2007–2009 väljastatud ehitusload

1.2.8. Keskkonnakaitse ja jäätmekäitlus

Ambla vald asub Pandivere veekaitse- ja Pandivere- Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal. Pandivere veekaitseala puhul on tegemist unikaalse, enam kui poolt Eesti vetevõrku mõjutava põhjaveesüsteemiga. Põhjavee sattunud reostus levib kiiresti piki karstikanaleid ning jõuab allikateni, saastates nii allika- kui jõevett. Suur osa valla territooriumist moodustab kaitsmata põhjaveega ala. Kuna tegemist on traditsioonilise intensiivse põllumajandusalaga on põhilised keskkonnakaitsealased probleemid seotud põllumajandusega. Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal kehtivad kaitse-eeskirjad, mille kohaselt tuleb neil aladel võtta kasutusele kõik veekaitseabinõud keskkonnareostuse vältimiseks. Nende hulka kuuluvad nõuetekohased sõnnikuhoidlad, sõnniku töötlemise ja laotamise parim võimalik tehnoloogia ning tehnilised abinõud veekogude ja põhjavee kaitseks.

Ambla valla territooriumil on 4 kaitseala: Rava maastikukaitseala, Lüsingu veesäilitusala, Kurisoo looduskaitseala ja Vulbi maastikukaitseala Albu valla piiril. Kõik need alad kuuluvad Natura 2000 võrgustikku. 25.11.2009 on kantud keskkonnaregistrisse Aquila pomarina (väike-konnakotkas) pesapuu Märjandi külas. Ambla Vallavolikogu otsusega nr 18 18.03.2010 kantakse keskkonnaregistrisse ja maa-ameti poolt hallatavasse Eesti topograafilisse andmekogusse Roosna külas Uustalu kinnistul (katastritunnus 13402:003:0301) asuv Tammiku allikas.

Rava maastikukaitseala on liigirikas tamme-segapuistu 92 põlise tamme-, 16 lehise-, ja ühe mitmesaja aastase männiga. Puisniidul kasvavad ka mitmed haruldased käpalised.

Lüsingu veesäilitusala on karstiala.

Kurisoo maastikukaitseala on karstiala ja väärtuslik metsala.

Vulbi looduskaitsealal asub Vulbi oos ja seal kasvab palju haruldasi käpalisi.

Vallas haldusterritooriumil asub ka palju kaitstavaid loodusobjekte ja kultuurimälestisi (64 tk) näiteks Aravete park, Eevakivi Mägise külas, kultusekivi Käravetel, Prümli kivi Jõgisoo külas, Aravete allikad, Käravete mõisaansambel, Ambla kirik kabeli ja kabeliaiaga jne.

Ambla vallas asuvad neli paisjärve: Rava, Käravete, Preediku ja Roosna. Rava paisjärve kasutatakse avaliku supluskohana (vald hooldab paisjärve kaldaid ja teostab suvel regulaarselt veeanalüüse). Kõik paisjärved on populaarsed harrastuskalapüüdjate hulgas.

Jäätmekäitlus

Parendamiseks ja arendamiseks jäätmekäitlust Ambla vallas astus Ambla vald 2003.a. loodud MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse liikmeks, et koos teiste Järvamaa, Viljandimaa, Raplamaa, Pärnumaa ja Harjumaa (2010. a. kokku 27 KOV-i) omavalitsustega antud küsimustega ühiselt tegutseda. MTÜ KEJHK-usse kuuluvate omavalitsuste territooriumil elab ca 70000 inimest. MTÜ KEJHK koostas 2004-2006 aastatel kõikidele liikmetele jäätmekavad, jäätmehoolduseeskirjad ja korraldatud jäätmeveo konkursside korraldamiseks vajalikud normdokumendid. 2007. aastal korraldas MTÜ KEJHK korraldatud olmejäätmete veoks konkursid. Kokku on MTÜ KEJHK-use hallatavas piirkonnas 7 veopiirkonda, Ambla vald kuulub 1. veopiirkonda (Ambla, Järva-Jaani, Koeru, Roosna-Alliku ja Kareda vallad). MTÜ KEJHK tegeles samuti jäätmevaldajate registri koostamisega koostöös firmaga Tarkvarastudio OÜ, jäätmevaldajate register tegutseb alates 2008. aastast. 2012. aastal lõpetati koostöö esialgse jäätmevaldajate registri loojaga Tarkvarastudio OÜ ning alustati koostööd OÜ Geodata Arendusega, mindi üle uuele jäätmevaldajate registriversioonile EVALD.

Ambla valla haldusterritooriumil on rakendatud korraldatud jäätmevedu Aravete, Ambla ja Käravete alevikes ning Raka, Rava, Säasküla, Roosna, Jõgisoo, Kukevere, Kurisoo, Reinevere, Märjandi ja Mägise külades alates 01.03.2008. Olmejäätmete veo ainuõigust omab Ambla valla haldusterritooriumil AS Eesti Keskkonnateenus alates 01.03.2011 kuni .02.2014.

2009. aastal koostati MTÜ KEJHK-use liikmetele uued jäätmekavad, 2010. aastal, uued jäätmehoolduseeskirjad ja viidi läbi uus korraldatud olmejäätmete vedaja konkurss.

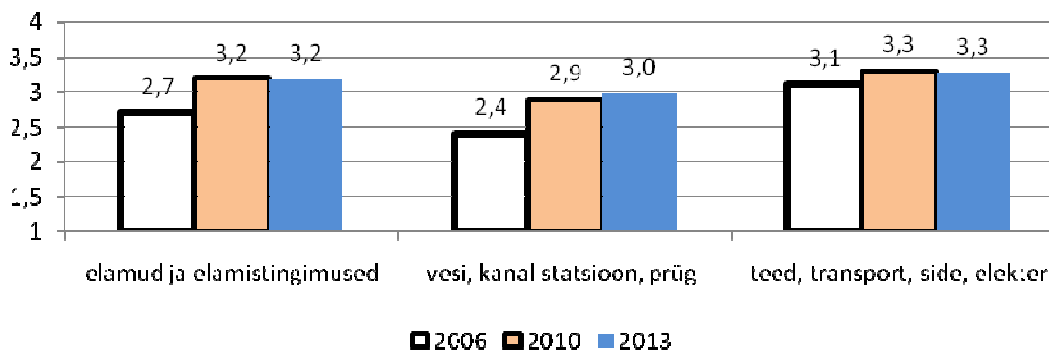
Pakendijäätmete kogumiseks teeb Ambla vald koostööd MTÜ ETO-ga (Eesti Taaskasutusorganisatsioon, koostööleping nr 2006/13-11 13.11.2006). segapakendikonteinerid ja vanapaberikonteinerid on paigaldatud Aravete, Käravete ja Ambla alevikesse ning Roosna, Rava ja Jõgisoo küladesse (korterimajade juurde, Raval paisjärve äärde). Alates 2009. a. on paigaldanud uus taaskasutusorganisatsioon Eesti Pakendi Ringlus täiendavad segapakendikonteinerid Aravete, Käravete ja Ambla alevikesse.

2012. a. koguti Ambla vallas elanikelt olmejäätmeid 217,3 tonni, mis arvestades valla territooriumil elavate inimeste arvu, moodustab ühe elaniku kohta ligikaudu 100 kg olmejäätmeid aastas. Vanarehvide ja suuregabariidiliste jäätmete kogumiseks teeb Ambla Vallavalitsus koostööd AS Väätša Prügilaga. Ohtlike jäätmete kogumiseks on Ambla valda muretsetud statsionaarne nõuetele vastav konteiner, mis on paigaldatud Aravete alevikus Lasteaia tänaval. Lisaks paigaldatud konteinerile teostatakse nimetatud jäätmete kogumiseks kogumisringid kevaditi mööda valla külasid ja alevikke. Ringid viib läbi MTÜ KEJHK koos Ambla vallaga. 2012. a. koguti Ambla vallas ohtlike jäätmeid elanikelt kokku 1,5 tonni, elektroonikaromusid 4,7 tonni

1.2.9. Üldhinnang valdkonnale

Elanike valdkondlik hinnang küsitluse põhjal

Selles valdkonnas hinnati elamute olukorda, elamistingimusi, veevarustust, kanalisatsiooni, jäätmehooldust, ühistransporti, teid, elektrivarustust ja sidet. Saadud keskmised hinded on toodud joonisel 7.

Joonis 7. Elamumajanduse ja taristu valdkondlikud hinded

Vastajate äärmusprofiilid jagunesid järgnevalt:

Küsimus	Kõrgeim rahulolu	Madalaim rahulolu
Elamud ja elamistingimused	Aravete kandist 30-39- aastane naiste- ja meesterahvas	Ambla kandist 20-29- aastane naisterahvas
Vesi, kanalisatsioon, jäätmekäitus	Aravete kandist 20-29-aastane meesterahvas	Ambla kandist üle 65 aastane naisterahvas
Taristu	Käravete kandist 50-64- aastane	Ambla kandist 20-29- aastane,

	meesterahvas	sugu määramata
--	--------------	----------------

Valdkonna keskmine hinne näitab üldjuhul rahulolu. Küll mitte oluline, kuid siiski tõus on toimunud esimeses ja teises osas (vt. tabel). Hinnates olulisemaid, hinnanguid mõjutada võinud muudatusi küsitlusperioodil, saab esile tõsta peamiselt kolme projekti – „Värvid valda“ kampaania, ühisveevärgi ja –kanalisatsiooniprojektid ja jäätmekäitluse põhimõtteline muutus.

Võrreldes eelneva valdkonnaga, laekus märkusi ja ettepanekuid palju laialivalguvamalt. Sellest tulenevalt on alljärgnevalt toodud kümme korduvat:

- 21,1 % Tagada kõikidele korralik ühisveevärk ja –kanalisatsioon
- 15,8 % Palju korrastamata ning lagunevaid maju, elamumajandus vananenud
- 14,0 % Teede (sh parklad) talihoolitus on vilets
- 12,3 % Valla- ja kõnniteed viletsas seisus
- 10,5 % Ühistransport puudulik laupäeval, pühapäeval, kell 8.00 Rakverre ja Paidesse ning õhtul Tallinna ei pääse
- 8,8 % Kaugkütte hind on kõrge
- 5,3 % Valda on vaja kergliiklusteid
- 5,3 % Probleemne jäätmekäitus
- 3,5 % Teed tolmuwabaks
- 3,5 % Puuduvad eluruumide üürimise võimalused

Valdkonna SWOT

Tugevused

Rahuldav elektrivarustus

Rekonstrueeritud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni süsteemid (ÜVK)

Biogaasi koostootmisjaama rajamine Aravete kaugküttevõrgu sooja tagamiseks

Nõrkused

Amortiseerunud elamumajandus

Kõigile ei ole tagatud ÜVK

Enamik teid ei ole tolmuvabad

Võimalused

Meetmete rakendamine ÜVK lõplikuks rekonstrueerimiseks

Kergliiklustee rajamine koostöös riigi abiga

Kaugkütte süsteemi parendamiseks toetuste taotlemine

Ohud

Riigi poliitilised otsused, reformid

Keskkonnareostused ja põhjavee kvaliteedi halvenemine

Elanike vähesusest tulenevalt ühistranspordi harvenemine

Arengueeldused, väljakutsed ja valikud

Seoses teedehoiu rahaliste vahendite nappusega, on valla teede remont ja hooldus tõsiselt raskendatud. Oluline jätkata tegevusi vastavalt teehoiukavale. Kaugküttesüsteemi soojatranssid rekonstrueerida ja paigaldada maasse. Jätkata ÜVK rekonstrueerimist vastavalt ÜVK arendamise kavale.

1.3. Kohaliku omavalitsuse haldusala valdkonnad ja avalikud teenused

1.3.1. Munitsipaalmajandus

Ambla vallal on 12 munitsipaalhoonet: 2 korterelamut, 3 haridushoonet, 2 kultuurimaja ja 5 muu otstarbega hoonet. Hoonete ehituslik üldseis on kohati väga erinev. Valla hallatavate asutuste munitsipaalhoonete üldehituslikust seisundist annab ülevaate tabel 9 ja tehnosüsteemide olukorrast tabel 10.

Hoone	Katus	Konstruksioon	Fassaad	Aknad	Uksed	Põrandad	Vundament
Ambla kultuurimaja	2	4	2	3	3	4	2
Ambla lasteaed-põhikool	4	4	2	4	2	4	2
Ambla vallamaja	2	4	4	4	2	3	4
Käravete raamatukogu	2	4	4	2	3	3	4
Aravete lasteaed	4	4	4	4	4	4	4
Aravete keskkool, uus	4	4	4	4	4	4	4
Aravete keskkool, vana	2	3	3	1	3	3	3
Aravete kultuurimaja	1	3	3	2	3	2	4
Aravete spordihoone	2	3	1	2	3	4	4
Aravete külamuuseum	1	2	3	2	3	1	3
Ambla, Pikk 27	1	4	4	1	3	3	3
Ambla, Pikk 37a	4	3	2	4	2	4	3

Märkus. Hindes seisundile: 1 – kriitiline, 2 – vajab remonti 1...2 aasta jooksul, 3 – vajab remonti 3...5 aasta pärast, 4 – rahuldav.

Tabel 9. Ambla valla hallatavate asutuste munitsipaalhoonete üldehituslik olukord

Hoone	Elektter	ATS	Küte	Ventilatsioon	Vesi	Kanaliseatsioon	Valve
Ambla kultuurimaja	1	4	3	P	3	3	4
Ambla lasteaed-põhikool	3	4	4	P	3	3	4
Ambla vallamaja	4	P	4	P	4	4	4
Käravete raamatukogu	2	P	3	P	2	2	4
Aravete lasteaed	2	4	1	P	1	1	4
Aravete keskkool, uus	4	4	4	4	4	4	4
Aravete keskkool, vana	2	4	1	P	2	3	4
Aravete kultuurimaja	2	4	1	P	2	1	4
Aravete spordihoone	2	P	2	P	2	2	4
Aravete külamuuseum	1	P	3	P	P	P	P
Ambla, Pikk 27	3	P	2	P	1	1	P
Ambla, Pikk 37a	3	P	4	P	2	2	P

Märkus: kasutatakse tähistust, kus P – puudub; hindes seisundile: 1 – kriitiline, 2 – vajab remonti 1...2 aasta jooksul, 3 – vajab remonti 3...5 aasta pärast, 4 – rahuldav.

Tabel 10. Ambla valla hallatavate asutuste munitsipaalhoonete tehnosüsteemide olukord

Aravete Keskkooli hoone on jagatud kaheks – uus ja vana osa. 2010. a lõpetati uue osa täielik renoveerimine. Puudu on osaliselt õpperuumide sisustust. Vanas osas on mõningad ruumid (nt WC-d) renoveeritud, kuid osa (nt õpilaskodu ruumid) on täielikult amortiseerunud.

Aravete Lasteaia Mesimumm hoone ehituslik-arhitektuurne osa on rekonstrueeritud. Puudulikud on tehnosüsteemid.

Ambla Lasteaed-Põhikooli hoone vajab peamiselt energiasäästumeetmete rakendamist.

Aravete kultuurimaja hoone üldseis ei ole rahuldav. Kõige kriitilisem on reovee kanaliseerimise puudumine, katus ja küttesüsteem.

Ambla kultuurimaja hoone ei ole samuti rahuldavas seisus. kriitilisemad on katuse, küttesüsteemi, fassaadi seisukord.

Aravete spordihoone peamiseks probleemideks on soojapidavus, tehnosüsteemid ning osaliselt konstruktsioonide lagunemine, mis kohati on väga kriitiline.

Ambla vallamaja on rahuldavas seisus. Samuti on Käravete raamatukogu hoone üldjuhul rahuldavas seisus.

Korterelamu Amblas Pikk 37a üldseis on rahuldav. Esmaselt peab rekonstrueerima tuulekoja ja soojustama fassaadi. Korterelamu Amblas Pikk 27 üldseis on rahuldav. Vaja on teostada katuse ja korstnaotste remont ning vee- ja kanalisatsioonitööd.

Energiasäästu meetmete rakendamine

Perioodil 2010–2013 on rakendatud munitsipaalhoonetel vähem energiasäästumeetmeid kui eelneval perioodil, mis on peamiselt tingitud majanduslikust madalseisust. Aravete lasteaiahoonel rekonstrueeriti soojasõlm. Aravete spordihoones rekonstrueeriti soojasõlm, soojustati vundament ning vahetati välja enamused aknaid.

Arengu eeldused

Hoonete säilitamiseks ja nende normaalse funktsioneerimise tagamiseks peab järgima tabelis 9 toodud soovituslikku ehitustegevuse ajastust. Võimalusel kaasata erinevaid investeerimismeetmeid.

1.3.2. Haridus ja noorsootöö

Ambla vallas on pikaajalised traditsioonid hariduse andmisel, hästi toimiv haridusasutuste võrk ja kvalifitseeritud kaader. Vallas tegutsevad Aravete Keskkool, Ambla Lasteaed-Põhikool, Aravete Lasteaed Mesimumm. Noorsootööd juhivad 0,5 ametikohaga valla noorsootöötaja ning Amblas ja Aravetel tegutsevad noortekeskused. Vallas töötab 1,0 ametikohaga lastekaitse spetsialist ja loodud on Alaealiste komisjon.

2013. aastal asutasid Ambla VV ja J.-Jaani VV valdade haridusasutuste tegevuste toetamiseks, parendamiseks ja arendamiseks Sihtasutuse Piibe koolid. Sihtasutuse eesmärk on võimaldada üld- ja vabahariduse omandamist lähtuvalt riiklikust õppekavast ja elanike vajadustest ning huvihariduse teenuse osutamist ja teenuse ostmist sihtotstarbeliste finantseeringute vahendusel.

Vastavalt demograafilisele olukorrale on nelja viimase aastaga suurenenud lasteaialaste arv (kokku +8) ja jätkuvalt vähenenud õpilaste arv, oluliselt gümnaasiumi astmes (kokku -50; vt tabel 11).

Haridusasutus	2009/2010	2012/2013	muutus (+/-)
Aravete Lasteaed Mesimumm	65	70	+5
Ambla Lasteaed-Põhikool (lasteaed)	18	21	+3
Ambla Lasteaed-Põhikool (põhikool)	60	40	-20

Aravete Keskkool, sh	187	157	-30
I–IX klass	129	127	-2
X–XII klass	58	30	-18

Tabel 11. Laste/õpilaste arv Ambla valla haridusasutustes 2010. ja 2013. aastal

Rahvastikuregistri andmetel (seisuga 16.04.2013) läheks aastatel 2014–2020 esimesse klassi kokku 140 Ambla valla last, sh 96 last Aravete piirkonnas ja 44 last Ambla piirkonnas (vt tabel 12). Võrreldes eelmise arengukava analüüsiga on sündide arv suurenenud (Ambla piirkonnas oli sündide arv 33, nüüd vastavalt 44, Aravete piirkonnas sama).

Sünni-aeg	01.10.06–30.09.07	01.10.07–30.09.08	01.10.08–30.09.09	01.10.09–30.09.10	01.10.10–30.09.11	01.10.11–30.09.12	01.10.12–16.04.13*	Kokku lapsi
Aravete piirkond	16	16	11	14	14	18	7	96
Ambla piirkond	8	3	8	9	8	6	2	44
Vald kokku	24	19	19	23	22	24	9	140

Märkus *) seitsme kuu andmed.

Tabel 12. Ambla valla laste sünnid seisuga 16.04.2013 (potentsiaalsed põhikooli esimesse klassi astujad aastatel 2011–2017)

1.3.2.1. Aravete Lasteaed Mesimumm

Aravete Lasteaed tegutseb 1980. aastast. Alates 1993. aastast on lasteaed valla munitsipaalasutus. Lasteaiaga ühes hoones asuvad perearstid, apteek, raamatukogu, hooldekodu, politsei ja kriminaalhooldus.

Lapsed. Lasteaia teeninduspiirkonnaks on Ambla vald, vabade kohtade olemasolul võetakse lasteaeda ka teiste valdade lapsi. Avatud on neli rühma, söimerühm kuni 3-aastastele lastele, noorem aiarühm 3- 4-aastastele lastele, keskmine aiarühm 5- 6-aastastele lastele ja vanem aiarühm koolieelikutele. Alates 2007. aastast töötab lasteaias ka beebikool 7 kuu kuni 1,8 aasta vanustele lastele. Beebikooli nimekirjas on olnud aastate lõikes 10-16 last. Beebikool on loodud lasteaiaeluga kohanemiseks tulevastele söimerühma lastele.

Laste arv on aastaste lõikes suurenenud. 2013. aastal käib lasteaias 70 last. Nõustamiskomisjoni soovitusel võetakse lasteaeda ka erivajadusega lapsi ja neile luuakse tingimused õppimiseks ning arenemiseks koduvallas.

Õppetöö lasteaias toimub kinnitatud õppekava alusel ja korraldusel. Tegevusi lõimitakse ja arvestatakse lapse individuaalsusega. Lastel on võimalus osaleda peotantsus, rahvatantsus, pillimängus, eurütmi, suusatamises ja inglise keele tegevustes. Lasteaed on otsinud pikka aega logopeedi, kuid tulutult. Logopeedilist abi oleme saanud naabervalla spetsialistilt, kes igal sügisel kontrollib laste kõnet.

Personal. Lasteaias töötab 8 õpetajat, direktor ja alates 2011. aastast ka õppealajuhataja. Igas rühmas tegeleb lastega 2 pedagoogi ja 1 õpetaja abi. Projekti raames töötab alates 01.02.2012 erivajadusega lapsega lisaks õpetajale isiklik abistaja. Kuna õpetajad ei tööta rühmas täiskoormusega, siis annavad rühmaõpetajad ka liikumis- ja muusikategevusi. Pedagoogiline kaader vastab kvalifikatsiooninõuetele: 5 õpetajat omavad kõrgharidust ja 5 kesk-eriharidust.

Osalise tööajaga töötavad kokad, majandusjuhataja, elektrik-sanitaartehnik. Personal omab pikaajalist töökogemust lasteaias.

Materiaal-tehniline baas. Lasteaed asub spetsiaalselt lasteaiaks ehitatud hoones Aravete alevikus. Rühmadel on piisavalt õppe- ja tegevusruumi. Igal rühmal on õpperuum, magamistuba ja olmeruumid. Laste kasutada on lisaks suur saal liikumis- ja muusikategevusteks. Lasteaias on aiarühmadele kaasaegselt sisustatud ühine söögituba. 2011-2012. aastal renoveeritud laste mänguväljakud on heakorrastatud, laste jaoks mitmekesiste ning eakohaste vahenditega ja turvalisuse tagamiseks ümbritsetud aiaga. Lisaks on lastel kasutada võimlemisväljak. Osalemine erinevates projektides on võimaldanud hankida lisavahendeid mängukeskkonna täiustamiseks.

Hoone välisfassaad renoveeriti 2007, hoonel vahetati ka ukсед ja aknad. 2012. aastal paigaldati katusele uued lumetõkked, piksekaitse, teostati elektripaigaldise kontroll ja kööki paigaldati ventilatsioon. Hoonel on automaatne tulekahjusignalisatsioon. valminud on projektid elektri- ja keskküttesüsteemide renoveerimiseks.

Maja on saanud uue välisilme, kuid renoveerimist ootavad aegunud kommunikatsioonid: vee-, keskkütte- ja kanalisatsioonitorustikud, elektri- ja ventilatsioonisüsteemid. Ruumid ootavad korralikku remonti ning kaasaegset sisustust. Lahendust vajab ka vihmavee ärajuhtimine, et liikumised ei oleks märjad ja libedad.

1.3.2.2. Ambla Lasteaed-Põhikool

Amblas on kooliharidust antud alates 1866. aastast, põhikoolina alustati tööd 1985. aastal ja lasteaed-põhikoolina 2008. aastal.

Ambla Lasteaed-Põhikool koosneb kolmest kooliastmest ja lasteaia liitühmest. Põhikooli teeninduspiirkonda kuuluvad Ambla alevik, Jõgisoo, Reinevere, Roosna, Raka, Märjandi, Räsna, Tapa valla Linnape ja Jootme külad.

Õpilased. 2012./2013. õppeaastal on Ambla Lasteaed-Põhikoolis 40 õpilast ja lasteaia liitühmas 21 last. Lähtuvalt laste arvust toimub õppetöö liitklassides ja kokku on koolis 5 klassikomplekti. 40-st õpilasest käib bussiga kooli 27: Roosnast 6, Reineverest 5, Jõgisoolt 4, Tapalt 10, ja Linnapelt 2. Väljastpoolt Ambla valda õpib koolis 12 last.

Lasteaia liitühma tegevused toimuvad kell 9.00 – 13.00 kahes vanuserühmas eraldi rühmaruumides. Lasteaia töö on tihedalt seotud kooli töökorraldusega, sest õpetajad annavad tunde nii lasteaias kui ka koolis (muusika, rütmika, kunsti- ja tööõpetus). Kõikidel suurematel üritustel osalevad lasteaialapsed ja õpilased koos. Meie lasteaia teenust kasutavad ka Tapa valla Linnape küla elanikud. Lapsevanemate soov on laps tuua lasteaeda 1,5-aastaselt. Vajalik on avada lasteaia osas ka teine rühm.

Personal. Ambla Lasteaed-Põhikoolis on 24 töötajat. 2012./2013. õppeaastal on koolis 6,6 õpetaja ametikohta, lasteaias 2,5 õpetaja ametikohta. Täistööajaga töötavad direktor, 2 lasteaiaõpetajat, kokk, köögitööline, majahoidja/remonditööline ja 3 klassiõpetajat. Koolis puuduvad logopeed ja psühholoog. Vajadusel kasutame KENK-i poolt pakutud logopeedi ja psühholoogi teenust. Tulemuse saavutamiseks peab kõneravi algama lasteaias ja olema järjepidev. Selleks on oluline täita logopeedi ametikoht. Hetkel töötavatest õpetajatest ei vasta kvalifikatsiooninõuetele kaks õpetajat.

Õppekorraldus. 2012./2013. õppeaastal töötavad liitklassidena I ja II, III ja IV ning VII ja VIII klass. Ambla Lasteaed-Põhikoolis õpetatakse võõrkeeli järgnevalt: A-võõrkeel – alates I klassist inglise keel; B-võõrkeel – alates VI klassist vene keel. Valikainena õpivad IV–VIII klassi õpilased 1 tund nädalas kaitseõpet.

Tugisüsteemina töötavad koolis parandusõpperühmad, pikapäevarühm, toimuvad õpiabi tunnid. Töötab õpilasabi ümarlaud, mille töös osaleb ka Ambla valla lastekaitse spetsialist. Vajadusel nõustab Aravete Keskkooli koolipsühholoog. Koostöö on ka Tapa valla lastekaitse spetsialistiga. Ambla Lasteaed-Põhikooli VIII klassi õpilastel on võimalus osaleda Järvamaa Kutsehariduskeskuse poolt korraldatud kutsealases eelkoolituses.

Koolis töötavad järgmised huviringid: näite-, spordi-, kokandus-, tantsulise võimlemise ja lauluring.

Kogu kooliperele on toimunud väljasõidud, matkad, rännakud ja välilaagrid looduses, et kinnistada kaitseõppe tundides omandatud teoreetilisi teadmisi.

Materiaaltehniline baas. Ambla Lasteaed-Põhikool asub 1920-ndate aastate algul spetsiaalselt koolimajaks ehitatud hoones. Kooli kasutuses on 11 klassiruumi, arvutiklass, õppekirjanduse kogu ja saal. Koolihoone vasakpoolse tiiva esimesel korrusel on välja ehitatud ruumid lasteaia liitruhmale. Kolmel õppeveerandil toimuvad V–IX klassi poiste tööõpetuse tunnid Aravete Keskkooli puutööklassis. Arvutiklassis on kasutada 9 arvutit, õpetajate kasutuses on 10 sülearvutit ja kogu koolimajas on toimiv WiFi võrk. Lisaks on õpetajatel on võimalus kasutada kolme projektorit ja dokumendikaamerat.

Kodundusklassis on õpilastele sisustatud kaasaegne kööginurk koos vajaliku inventariga. Klassiruumid on avarad ja hea valgustusega, v.a üks õppeklass. Kooli kõrval asub täismõõtmes staadion ja kehalise kasvatusesisetunnid viiakse läbi kooli saalis. Lasteaed on sisustatud kaasaegse mööbliga, laste kasutuses on arendavad mängu- ja õppevahendid. Staadioni kõrval asub aiaga piiratud turvaline laste mänguväljak.

Koolil on tervisekaitse nõuetele vastav söökla. 2009. aasta sügisest on kool energia- ja loodussäästlikul küttevõimsusel - maakütel. Kooli hoones on toimiv valvesignalisatsioon, välja on ehitatud automaatne tulekustutusüsteem (ATS- süsteem).

Remonti ja kaasaegset mööblit vajab arvutiklass, renoveerimist ootavad saali põrand ja puutrepp, hoone välisfassaad ja vundament, välistrepid ja osade klassiruumide põrandad - ukSED. Evakuatsioonitrepikodades puuduvad omaette tuletõkkeseksioonid. Lasteaia osas on vajalik ehitada välja ja sisustada ruumid teisele rühmale.

Hubase koolikeskkonna saavutamiseks tuleb klassides ning koridorides jätkata remonti ja soetada uut koolimööblit.

Turvalisuse tagamiseks vajab kooli territoorium välisvalgustust. Maaküttele alla läinud pinnale on võimalik ehitada erinevateks tegevusteks mõeldud väljakuid (pallimängud, turnimisredelid, õueõppeklass).

1.3.2.3. Aravete Keskkool

Tänases Aravete Keskkooli hoones oleks võimalik õppida 540-l õpilasel. 2013. aasta jaanuari seisuga on koolis 157 õpilast ja 12 klassikomplekti, töö 24 pedagoogi.

Õpilased. Aravete Keskkoolis õppis 2012./2013. õppeaastal 157 õpilast, sh:

I–IX klassides 127 õpilast;

X–XII klassides 30 õpilast.

Õpilaste arv on võrrelduna 2011./2012. õppeaastaga suurenenud 6 õpilase võrra ja võrrelduna 2009./2010. õppeaastaga vähenenud 30 õpilase võrra.

Seisuga 01.01.2013 käib Aravete Keskkoolis 141 (89,8%) Ambla valla last ja 16 (10,2%) last teistest omavalitsustest. Valdav osa naabervaldade õpilastest on Albu vallast (12).

Aravete Keskkooli teeninduspiirkonda kuuluvad Aravete alevik, Kurisoo, Säasküla, Rava ja Mägise külad, Käravete alevik, Kukevere ja Märjandi külad ning X–XII klasside osas lisaks Ambla Lastead-Põhikooli piirkond.

Personal. Aravete Keskkoolis on 37 töötajat. 2012./2013. õppeaastal on koolis 16,1 õpetaja ametikohta. Koolis on täistööajaga tööl direktor, õppealajuhataja, majandusjuhataja, raamatukoguhoidja, psühholoog/sotsiaalpedagoog, sekretär-kassapidaja, kokk-juhataja, kokk, köögitöölaine ja viis koristajat. Osalise tööajaga töötavad huvijuht, õppesõidu instruktor, infojuht, pikapäevarühma kasvataja ja riiehooldaja. Huviringide juhendajatele on 1,54 ametikohta. Puudub logopeed, kellele on ette nähtud 0,5 ametikohta.

Pedagoogide täiendkoolitus toimub koolis vastavalt koolituskavale. 2011. aastal oli pedagoogide koolitusteks ja lähetusteks kooli eelarves 4506 €, 2012. aastal 5300 €.

Õppekorraldus. Aravete Keskkoolis õpetatakse põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade alusel. Tugisüsteemina töötavad koolis parandusõpperühmad, pikapäevarühm, toimuvad õpiabi tunnid ja õpilasabi ümarlaud.

Valikainetena on IV–IX klassis arvutiõpetus; X–XII klassis majandus, arvutiõpetus, psühholoogia, uurimistöde alused, disain, etiketiõpetus, C-võõrkeel ja joonestamine. Valikainete arvel on suurendatud ka keeleõppe ja matemaatika tundide arvu. 2005. aasta sügisest tehakse koostööd Rakvere Ametikooliga keskkooli õpilastele kutseõpetuse läbiviimiseks (2013. aastal giidi eriala). Kõikidel keskkooli õpilastel on soovi korral võimalus läbida B-kategooria autojuhi kursus. Põhikooli õpilased läbivad koostöös JKHK-ga 8. klassis eelkutseõppe programmi.

Koolis on mitmekülgsed võimalused huviala- ja klassiväliseks tegevuseks. Kool arendab jõudsalt rahvusvahelist suhtlemist ja -koostööd.

Ohuks Aravete KK-le on HTM-i poolt kavandatav gümnaasiumivõrgu reform (Järvamaale jääks kuni kolm gümnaasiumi). Põhjenduseks tuuakse gümnaasiumisse minevate õpilaste arvu olulist vähenemist, riigi finantsvahendite nappust kõikide olemasolevate gümnaasiumide rahastamiseks ja seda, et õpilastele ei anta väikestes gümnaasiumides head haridust.

Materiaal-tehniline baas. Aravete Keskkool asub kahes erinevatel ajajärkudel ehitatud omavahel ühendatud hoones: 1940-tel ja 1960-tel valminud osas (vana maja) – üldpindalaga kokku 1130 m² ja 1980-tel valminud osas (uus maja) – üldpindalaga kokku 3690 m². 2010. a sügisel lõppes uue maja täielik renoveerimine. Vanas majas on renoveeritud raamatukogu, välja ehitatud tuletõrje- ja valvesignalisatsioonisüsteemid, renoveeritud poiste ja tütarlaste tualettruumid, mängutuba, vahetatud klassiruumide aknad ja 2. korruse (osaliselt ka 1. korruse) ruumide uksed ning on viidud tervisekaitse normidega kooskõlla klassiruumide valgustus.

Kooli õppeinventari olukorda võib pidada rahuldavaks. Klassimööblit on välja vahetatud enamuse laudadest, toolidest ja tahvlitest, kuid kappide ja riulite seisukord on suuremas osas mitterahuldav.

Probleemiks on uuele õppekavale vastava õppekirjanduse soetamine. Üleminek uutele õppekavadele peab toimuma 3 aasta jooksul, kuid riigipoolne finantseerimine selleks on ebapiisav.

2012./2013. õppeaastal on kooli arvutiklassis 24 töökohta (3 terminalserverit 28 tööjaamaga, millest 24 tööjaama asuvad arvutiklassis ning 4 raamatukogus), lisaks on õpilaste kasutuses 1 sülearvuti kooliraadio ruumis. Õpetajate kasutuses on 16 tööjaama ning lisaks veel seitse multimeedia projektorit, üks dokumendi kaamera, viis sülearvutit ja multimeedia tahvel.

Administratsiooni ja raamatukogu käsutuses on 7 tööjaama. Kõik arvutid on ühendatud kohtvõrku ja internetiga.

1.3.2.4. Noorsootöö

Noorsootöö on tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgsaks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda. Noorsootöö seaduse järgi määratletakse Eestis noorena inimesi vanuses 7-26 aastat (*Noorsootöö seadus 2010*). Ambla vallas on rahvastikuregistri andmetel (seisuga 01.01.2013) 528 noort.

Ambla Vallavalitsuses on tööl 0,5 koormusega noorsootöötaja, kelle ametikoha põhieesmärgiks on valla noorsootöö korraldamine ja koordineerimine. Hetkel on tehtud ettepanek suurendada noorsootöötaja ametikoormust.

Ambla vallas pakuvad erinevaid tegevusvõimalusi noortele noortekeskused, koolid, spordiklubi, spordi- ja tervisekeskus, kultuurimajad ja mittetulundusühendused kultuuri-, noorsoo-, spordiprogrammide ja külaelu toetamise korra kaudu. Keskkoolis tegutseb õpilasesindus, skaudiring ja Aravete Noortekeskuses kaks Noorteühing Eesti 4H klubi. Ametlikult on loomata noortest koosnev osaluskogu valla tasandil ehk noortevolikogu. Valla noorsootöö eelarvest ning erinevatest fondidest saadud rahastusega korraldatakse erinevaid ülevallalisi projekte, ühisüritusi ja õppepäevi ning võimaldatakse noorte osalemine väljaspool valda toimuvatel sündmustel. Noori tunnustatakse alates 2011. aastast „Aasta tegija” konkursi Aasta Noor kaudu, samuti läbi erinevate maakondlike ja üle-eestiliste konkursside. Alates 2006. aastast korraldatakse suviti õpilasmalevaid ja 2008. aastast on alus pandud valla noortepäevade traditsioonile. Koos käib noorsooümarlaud, mille tegevus vajab järjepidevat arendamist. Maakondlikult on olulised koostööpartnerid Kesk-Eesti Noorsootöö Keskus, Järva Maavalitsus ja Järvamaa Noortekogu, oluline koostööpartner on Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, mille liikmeks tahetakse astuda. Rahvusvahelist koostööd teeb spordiklubi, rahvusvahelisi projekte on läbi viidud ka Aravete Keskkoolis. Ambla Vallavalitsus on toetanud noorte osalemist rahvusvahelistel seminaridel ja osalemist vahetusõpilaste programmides. Ambla vallas puudub huvihariduse võimalus, lähemad huvikoolid tegutsevad Tapal ja Paides. Teavitamis- ja nõustamisteenuseid pakub Kesk-Eesti Noorsootöö Keskus.

Erinoorsootöö. Peamiseks alaealistega tehtava kriminaalpreventiivse töö koordineerijaks ja teostajaks on alaealiste komisjon. Ambla Vallavalitsuse alaealiste komisjon loodi 2006. aastal. Komisjoni pädevuses on alaealiste õiguserikkumiste arutamine, leidmaks lapsest lähtuvalt sobiv mõjutusvahend – hoiatusest kuni eri-õppekasvatusasutusse suunamiseni. Alaealiste komisjoni eesmärk pole noore karistamine, vaid suunamine õigele ja seaduskuulekale teele. 2008 - 2012 on toimunud 15 istungit, kus on arutatud 30 juhtumit, millest 10 on tüdrukute ja 20 poiste juhtumeid.

Alaealiste komisjoni töö võimalused on piiratud ressursside tõttu, puuduvad riiklikud võimalused suunata lapsi ennetavatesse programmidesse. Kõige efektiivsem toetusprogrammi võimalus on rehabilitatsiooniteenusele suunamine. Positiivne areng erinoorsootöös toimub eelkõige läbi pideva ja struktureeritud ennetustöö. Ennetustöö parendamiseks on oluline

võrgustikutöö haridusasutuste, noortekeskuste, spordiühingute ning perearstide vahel ja loomulikult koostöö lapsevanematega.

Noortekeskused. Ambla valla peamiseks piirkondlikuks noorsootöö korraldajaks on alates 2005. aastast avatud noorsootöö põhimõttel tegutsev Ambla valla Avatud Noortekeskus (Aravete ja Ambla keskustega), mis on Ambla Kultuurikeskuse struktuuriüksus. Noortekeskuse põhiülesanded on erinevate noorsooteenuste pakkumine, noorte arengu ja ühiskonnastumise toetamine ning piirkonna noortele vaba aja veetmiseks võimaluste loomine erinevate noorteprojektide ja programmide teostamise kaudu.

Noortekeskustel on Ambla Vallavolikogu poolt kinnitatud eraldi eelarved, lisaraha saadakse erinevatest fondidest, peamiselt avatud noortekeskuste (ANK) projektikonkurssidelt. 2011-2012. aastal pakuti mõlemas noortekeskuses ESF-i kompleksteenust (huviring, tööelu programm, noortealgatuste fond) ning 2013. aastal teeb Aravete Noortekeskus mobiilset noorsootööd. Tänu nimetatud rahastusvõimalustele on noortekeskustes alguse saanud mitmed uued tegevussuunad, millega tuleks jätkata ka peale Euroopa Sotsiaalfondi rahastuse lõppemist.

Noortekeskuse peamiseks probleemideks on ruumi puudus Aravetel, kehvad tingimused Amblas, vähe tegevust koolivaheaegadel ning 0,5 koormusega ja vähe motiveeritud töötajad, mistõttu alates 2013. aasta algusest on Ambla noortekeskus ilma töötajata. Kuna noorsootöötajad töötavad suures osas ka nädalavahetustel, õhtu- ja öötundidel ning korraldavad erinevaid tegevusi väljaspool keskuse ruume, on keskused tihti suletud või avatud ebastabiilselt, seetõttu on vähenenud ka noortekeskuste külastatavus. On tehtud ettepanek suurendada noortejuhi ametikoormust, ühildades see kultuurimaja perenaise ametiülesannetega.

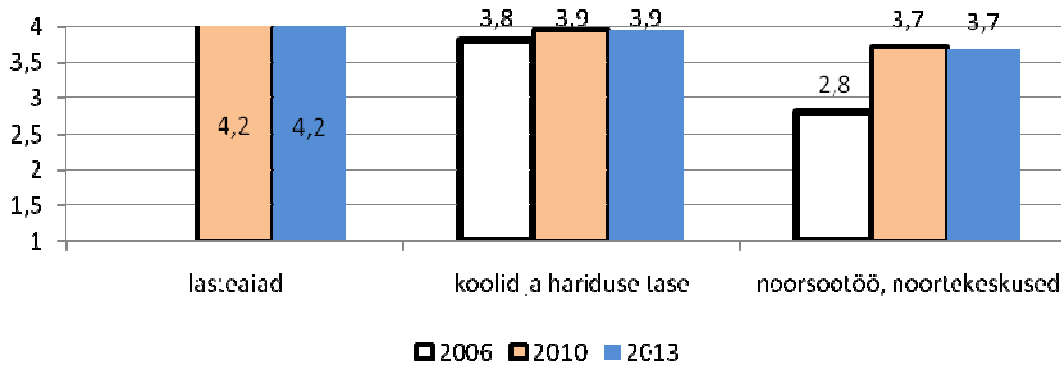
2012. aasta alguses viidi Ambla vallas läbi noorsootöö kvaliteedi hindamine. Peamiseks tugevusteks hinnati olemasolevaid mitmekülgeid noorsootöövõimalusi, lisarahastust toovaid projekte, noorsooümarlauda, koostööd ning noorteürituste traditsioone. Hindamistulemustest lähtuvalt on antud valdkonna parendusvajadusteks eelkõige noorsootöö eesmärgipärane ja vajaduspõhine korraldamine, noorte poolt suurem noortekeskuste ja noorsootöö võimaluste kasutamine (eelkõige tõhustada Ambla keskuse tööd, siduda maja kui külakeskuse tegevused põlvkonniti) ning lisaväärtuse loomiseks mobiilse noorsootöö rakendamine, mis tähendab noorsootöötaja abi külates.

2013. aasta kevadel teostatud uurimustööst “Noorte rahulolu ja motivatsiooni aspektid noorsootöös Ambla valla näitel” selgus, et noored on passiivsed nii noortekeskuste külastamises, huviringides kui muudes tegevustes osalemises, ligi pooled noortest ei ole motiveeritud noorsootöös osalema. Põhjusteks võib välja tuua nii noorte enda huvi- kui ka ajapuuduse. Noored ei ole kursis noorsootöös pakutavate võimalustega ning noorte arvates ei ole nende jaoks piisavalt võimalusi. Soovitakse rohkem huviringe, erinevaid üritusi, laagreid, suuremat noortekeskust, mitmekülgemaid võimalusi erinevatele vanusegruppidele. Samuti soovivad noorsootöös osaleda noored, kellel transpordi puudumise tõttu see võimalus puudub (Kalamägi 2013).

1.3.2.5. Üldhinnang valdkonnale

Elanike valdkondlik hinnang küsitluse põhjal

Küsitluses hinnati valla hariduse ja noorsootöö rahulolu. Esitatud hinnete keskmised on toodud joonisel 8.

Joonis 8. Hariduse ja noorsootöö valdkondlikud hinnad.

Vastajate äärmusprofiilid jagunesid järgnevalt:

Küsimus	Kõrgeim rahulolu	Madalaim rahulolu
Lasteaiad	Ambla kandist 30-39- aastane naisterahvas	Kärvete kandist 20-29 ja 40-49- aastane meeste- ja naisterahvas
Koolid ja hariduse tase	Ambla kandist 30-39- aastane naisterahvas	Kärvete kandist 40-49- aastane meesterahvas
Noorsootöö	Kärvete kandist 20-29- aastane meeste- ja naisterahvas	Ambla kandist üle 65 aastane naisterahvas

Hea on tõdeda, et siinses valdkonnas on kõrgeimad rahulolupunktid. Küsitlus näitab, et meil on optimaalne haridusvõrk. See näitab õigete otsuste tegemist haridusasutuste säilitamisel ja lasteaegade arendamisel. Eraldi saab välja tuua noorsootööd, kus 2006. aastal oli noorsootöötaja alles alustanud oma tegevust ning juba 2010. aastal on tema tubli töötulemus näha pea 10% hinde tõusus. Vaatamata sellele, et märkuste/ettepanekute seas oli palju kiidusõnu, oli suurema kriitika all noorsootöö.

- 23,7 % Noortele rohkem tegevust, vald noortele atraktiivsemaks ja rohkem toetada noorsootööd
- 18,4 % Noortekeskused avatuks vaheaegadel, rohkem kaasamist (Ambla noortekeskus olematu)
- 13,2 % Haridusasutustesse rohkem noori pedagooge ja vajalikke tugispetsialiste
- 10,5 % Valda üks kool
- 7,9 % Ambla kool peab säilima
- 5,3 % Aravete gümnaasium peab säilima
- 5,3 % Koolidesse töökasvatuse õpet
- 5,3 % Koolide astmed madalamaks
- 5,3 % Keskkoolis leida uusi väljundeid, tegevusi, kutseõpet
- 5,3 % Vaja tõsta hariduse taset, rohkem aidata mahajäänuid

Valdkonna SWOT

Tugevused

Ambla valla eelkooliealistel ja kooliealistel lastel on võimalus omandada haridus koduvallas. Noorte arengut toetav mitmekülgne noorsootöö. Toimiv tugivõrgustik.

Nõrkused

Laste ja noorte vähesus!
Amortiseerunud hooned, ligipääsuteed, õuealad. Aegunud inventar ja tehnosüsteemid.
Eripedagoogi (logopeedi) puudumine.
Noorte vähene teadlikkus ja huvi puudumine noorsootöö võimaluste kasutamisel.

Võimalused

Piirkondliku omanäolisuse väljakujundamine..
Koostöö kohalikul, maakondlikul ja vabariiklikul tasandil erinevate institutsioonidega ja huvigruppidega.
Osalemine erinevates projektides ja programmides lisaressursside taotlemiseks .

Ohud

Ebakindlus (haridus- ja noorsootöö poliitika, projektipõhine rahastamine)
Valla tulubaasi vähenemine/ebapiisavus.
Riiklikul tasandil puuduvad võimalused käitumisraskustega laste toetamiseks.
Haldusreform.
Atraktiivsema asukohaga ja paremate võimalustega naaberkoolid.

Arengueeldused, väljakutsed ja valikud

Ambla vallas on toimiv koolivõrk ning koordineeritud ja laiahaardeline noorsootöö, sh noortekeskused Aravetel ja Amblas, mis toetavad koolivälist tegevust. Ambla vallas on turvaline ja looduslähedane keskkond laste kasvatamiseks. Noorsoo- ja haridustööd toetab tugivõrgustik. Lasteaiarühmade kohad on täidetud ja Amblas on soovijaid rohkemgi. Ambla valla koolides ja lasteaedades käivad meeleldi ka naabervaldade lapsed. Aravete Keskkooli hoone on renoveeritud. Vallas on mitmekesised spordibaasid. Haridusasutuste ja noortekeskuste näo kujundavad omanäolised ühisüritused.

Olulisemateks probleemideks on Aravete lasteaiahoone amortiseerunud tehnosüsteemid ning sademete äravoolutorustikud. Vajalik on ka Ambla lasteaia laiendamine kahe rühmaliseks. Haridusasutustel puudub välisvalgustus ning õuealad vajavad kõvakattega teid. Noortekeskuste ruumid on väikesed ja nii koolid kui noortekeskused vajavad jätkuvalt kaasaegset inventari ning õppevahendeid. Ees ootab noortekeskuste funktsioonide ja tingimuste laiendamine.

Olemasolevate haridusasutuste säilitamise tagab omanäolisus ja eristumine. Tulevikus peaks Aravetel olema kaasaegse ja turvalise õpi- ning töökeskkonnaga haridusasutus, kus õpilastel on võimalik omandada heal tasemel põhi-, kesk- ja (eel)kutseharidust ning täiskasvanutele on olemas võimalused ümber- ja täiendõppeks. Amblas on võimalik välja arendada omanäoline, turvaline ja kaasaegne haridusasutus, kus igal lapsel oleks võimalik omandada võimetele vastav haridus. Oleks vaja soodustada noorteorganisatsioonide ja osaluskoogu (volikogu) teket ja toetada nende tegevust.

1.3.3. Vaba aeg, kultuur, sport, turism

1.3.3.1. Kultuur

Kultuuriehitised ja nende hetkeolukord:

- Ambla Kultuurimaja – vajab kapitaalremonti Maja peaks jääma valla haldusesse.
- Aravete Kultuurimaja – vajab kapitaalremonti, et. Võiks minna üle MTÜle.
- Aravete Raamatukogu – asub Aravete Lasteaia majas renoveeritud ruumides.
- Ambla Raamatukogu – asub renoveeritud ruumides Ambla Kultuurimajas.
- Käravete Raamatukogu – asub Käravete vanas koolimajas.
- Aravete Külamuuseum – asub muinsuskaitse all olevas Kurisoo mõisas. Suur museaalide kogu.
- Aravete Keskkool – renoveeritud saal
- Käravete külahoone – osa Käravete vanast koolihoonest
- Käravete laululava – valminud 2010. a.
- Kangrumäe laululava – valminud 2009. a.
- Ambla tantsuplats – valminud 2009. a.

Traditsioonilised üritused:

- Ambla valla teatripäev
- Käravete järveuusika
- Eakate huumoripäev
- Ambla kihelkonnapäevad
- Valla jõulupidu

Tegutsevad huviringid:

- Ambla Näitering „Anne“
- Sääsküla Külateater
- Eakate tantsuring
- Eakate naisansambel
- Fotoring Välklamp

Vaba aja sisustamisega tegelevad organisatsioonid:

- Ambla Kultuurikeskus – Valla allasutus, palgal 2 majaperenaist
- MTÜ Sääsküla Huviklubi - külaürituste korraldamine Sääskülas, Käravete järveuusika korraldamine, mälumängus sarja korraldamine
- MTÜ Aravete Kultuuri- ja Huviselts – Aravete ürituste korraldamine, Aravete teatripäeva korraldamine
- MTÜ Kangrumäe Külakultuuri Arendamise Selts – Kangrumäe ja Ambla laululavade haldamine ja seal ürituste korraldamine
- MTÜ Käravete Külaselts – külaürituste korraldamine Käravetel. Külaseltsi eestvedamisel on külaparki erinevate programmide toel investeeritud laste mänguväljak, laululava, rannavolle väljak ja ujumissild järvel.
- MTÜ Maarjamõisa Külaselts - külaürituste korraldamine Maarjamõisas
- MTÜ Aravete Tulehoidja – tuleohutust propageerivate ürituste korraldamine
- MTÜ Reinevere Külaselts - külaürituste korraldamine Reineveres
- MTÜ Ambla Haridusselts – Ambla kihelkonnapäevade korraldamine
- MTÜ Ambla Metsaühistu – metsandusteadlikust tõstvate ürituste korraldamine
- MTÜ Kiigeland – lasteürituste korraldamine, kiiking, hobused
- MTÜ Ambla valla eakate klubi Vokiratas – eakate huvitegevuse korraldamine
- MTÜ Tammiku Talumuuseum – pärandkultuurialade haldamine
- EELK Ambla kirik – kirikukontsertide korraldamine

Kultuuri ja vaba aja arengusuunad arengukavas 2014 – 2020:

- Külaelanikele laialdasi teenuseid pakkuda võimaldavate ruumide väljaehitamine Ambla kultuurimajas;
- Aravete kultuurimaja poolt pakutavate teenuste hulga suurendamine. Maja arenguanalüüsi teostamine;
- Kultuurimajade renoveerimine;
- Aravete raamatukogu ühendamine Aravete Keskkooli raamatukoguga;
- Aravete Külamuuseumi renoveerimine;
- Kultuurialase tegevuse juhtimise struktuuri korrastamine;
- Kultuuri- ja noorsootöö ühtne koordineerimine;
- Koostöö arendamine naaberomavalitsustega;
- Kultuuriürituste laiem kajastamine meedias;
- Mittetulunduslike ühenduste jätkutoetamine.

1.3.3.2. Sport

Kõik valla olulisemad spordibaasid (v.a Aravete kardirada ja Aniste motokrossirada) on koondatud valla hallatava asutuse **Aravete Spordi- ja Tervisekeskus** alla. Aravete Spordihoonet haldab rendilepinguga MTÜ Ambla Spordiklubi ja Spordihoone jõusaali MTÜ Aravete Jõujaam. Aravete Spordi- ja Tervisekeskuses on tööl juhataja, administraator, 2 koristajat ja hooldustehnik poole koormusega.

Spordiobjektid ja nende olukord:

Aravete Spordihoone (valminud 1988) – maadlusaal (aeroobikasaal), jõusaal, 25 m lasketiir (ei ole lasketiiruna kasutusel), pallimängude saal (18x36m), 4 riietus- ja duširuumi ja 1 saun. Spordihoonet kasutab ka Aravete Keskkool kehalise kasvatus tundide ja klassi- ning koolivälise sporditöö organiseerimiseks. Spordihoones toimuvad regulaarselt lisaks treeningtööle Eesti MV mängud korvpallis, Järvamaa MV mängud võrkpallis, korvpallis ja ka raskejõustikus. Spordihoone soojapidavus on halb. Spordihoone vajab kapitaalremonti. Valminud on kapitaalremondi projekt. Spordihoonet haldab rendilepinguga MTÜ Ambla Spordiklubi ja Spordihoone jõusaali MTÜ Aravete Jõujaam.

Aravete Staadion – 300 m jooksuovaaliga kummiplaatkattega rajad, 50x70 muruväljak, 2 kaugushüppekasti, kettaheite (puudub turvavõrk) ja kuulitõuke valatud ringid. Jalgpallimuru olukord halb. Jooksuradasid katvate kummiplaatide all ebatasane ja ilmastikust sõltuv tellisepurust kate.

Ambla kooli staadion – normaalmõõtmega jalgpalliväljak, rahuldavas seisus, kuid tihedat hooldust vajav jalgpallimuru. Puuplankudel ca. 60 istekohta. Puuduvad väiksemate mõõtudega treeningväravad. Jooksurajad tellisepurust, jooksuraja äärised puuduvad, kaugushüppekast, kuulitõuke ja kettaheite (puudub turvavõrk) valatud ringid.

Ambla koolimägi – saepurukattega suusanõlv.

Ambla Arulageda jalgpallistaadion – normaalmõõtmega jalgpalliväljak, rahuldavas seisus jalgpallimuru, 6 jalgpallivärvat (2 suurt ja 4 2x4m treeningväravat).

Aravete rannavolle väljakud – 2 väljakut, rajatud 1989, olukord rahuldav; vajab hooldamist

Käravete rannavolle väljak – valminud 2009, kuulub MTÜ-le Käravete Küla Selts; vajab hooldamist.

Ambla rannavolle väljak – valminud 2012, vajab hooldamist

Aravete Kangrumäe tervise- ja suusarajad – 1, 2, 3, 5 km saepurukattega suunaviitadega märgistatud rajad. 2 km rada ja eraldi rajatud kelgunõlv on valgustatud. On olemas suusaradade hooldustehnika: mootorsaan ja jäljehövel.

Aravete Moto- ja Vabaajakeskus – valla poolt antud rendile OÜ-le Aravete Külalistemaja; olemas kardirada, haldushoone, supermotorada, 30 ööbimiskohta, kohvik.

Aniste motokrossirada – valla poolt antud rendile MTÜ-le Star Racing; olemas krossirada ja maastikurada, puuduvad kommunikatsioonid.

Aravete ujula – eravalduses; aastaid kasutusest väljas.

Kiigeland – MTÜ-le Kiigeland kuuluv kiikinguklubi ja park (kiikingu kiiged). Võimalus ratsutada.

Maarjamõisa (e KETE elurajoon) tennisväljak – vajab renoveerimist.

Sporditegevust korraldavad organisatsioonid:

- Aravete Spordi- ja Tervisekeskus – valla hallatav asutus; spordibaaside haldamine, sporditegevuse koordineerimine, spordiürituste korraldamine
- MTÜ Ambla Spordiklubi – suusatamine, maastikurattasõit, korvpall, võrkpall, spordiürituste korraldamine.
- MTÜ Aravete Jõujaam – raskejõustik rammumehe alade ja klassikalise tõstmise suunitlusega, rammumehe ja tõstmisvõistluste korraldamine
- MTÜ Star Racing – motokross; Aniste krossiraja haldamine ja võistluste korraldamine.
- MTÜ Ambla Motoklubi – Kristjan Pilve toetuseks loodud motokrossiklubi.
- MTÜ Ambla Hobimoto – hobimototegevus Ambla piirkonnas.
- OÜ Aravete Külalistemaja – Aravete kardiraja kompleksi haldamine ning kardi- ja supermoto võistluste korraldamine.
- MTÜ Aravete Tulehoidja – tuletõrjespordi arendamine.
- MTÜ Kiigeland – kiikinguspordi ja ratsaspordi arendamine.

Spordialased huviringid: jõutreening, tervisevõimlemine, saalihoki, võrkpall, korvpall, jalgpall, suusatamine.

Traditsioonilised spordiüritused: seeriavõistlused (suusatamine, ümber järve jooks, suusaseerijooks, rannavolle), Rava rahvatriatlon, Toomas Berendseni auhinnavõistlus kergejõustiku viievõistluses, Aravete rannavolle auhinnaturniir, Ambla valla KV võrkpallis, Ambla Külaliiga jalgpallis, Jüriöö teatejooks Amblas, Jaanipäeva jalgpall, Mati Kulmu mälestusvõistlused tõstmises, Jõuluturniir korvpallis, tervisespordipäevad kevadel, motoorienteerumine, Madisepäeva suusasõit, Aravete Cup maastikurattasõidus.

Ambla vald ja Ambla SK osalevad ka igal aastal oma võistkondadega Eesti valdade tali- ja suvemängudel, Järvamaa tali- ja suvemängudel, Kõrvemaa tali- ja suvemängudel, Järvamaa meistrivõistlustel korvpallis, võrkpallis meestele ja meesveteranidele. Vallas toimuvad oma meistrivõistlused kergejõustikus ja kergejõustiku 5-võistluses. Ambla SK viib läbi seeriavõistlusi suusatamises, suusatajate seerijooksus, rannavolles, ümber järve jooksus - kokku 21 etappi. SK korraldamisel toimuvad Ambla vallas järjepidevalt Järvamaa MV suusatamises ja rannavolles.

Eesti meistrivõistlustel ja karikavõistlustel osalevad Ambla SK korvpallimeeskond ja Ambla Vallameeskond jalgpallis. Ambla SK maastikurattavõistkond osaleb ülevabariigilises Samsung Cup sarjas. Eesti noorte MV-1 ja ETV-Swedbank suusasarjas osalevad Ambla SK noorsuusatajad.

Tihedad pikaajalised spordialased sõprussuhted on Taipalsaari vallaga Soomest, kellega koos tehakse igal aastal noorte ühine jalgpallilaager ja osaletakse ühistel võrkpalli- ja rannavolleturniiridel. Esmakordselt toimus Taipalsaari vallas ka sõpruskohtumine korvpallis Ambla SK vs. Lappeenranta NMKY II.

Sporditegevuse arengusuunad arengukavas 2014 – 2020.

Spordirajatised:

- Olemasolevate korrashoid, kaasajastamine ja kasutamine;
- Universaalne pallimängude väljaku rajamine Aravetele, kunstmuruväljak jalgpalli harrastamiseks;
- Aravete staadioni jooksuraja renoveerimine;
- Aravete Kardikeskuse arendamine moto- ja vabaajakeskuseks;
- Kergliiklusteede kasutamine liikumisharrastuseks;
- Kangrumäe Terviserajale jõulinnakute rajamine;
- Aravete Spordihoone renoveerimine koos majutusruumide väljaehitamise ja sisustamisega treeninglaagrite korraldamiseks.

Rahva e. tervisesport:

- Liikumisharrastuse propageerimine;
- Tervisespordialaste ringide loomine: tervisevõimlemine eakatele, erineva suunitlusega võimlemisringid, tervise- ja liikumisring maastikul;
- Ülevabariigilistel ja rahvusvahelistel tervisespordialastel üritustel osalemine tervisespordialaste ürituste organiseerimine vallas;
- Valla elanikkonna suurem kaasamine rahvaspordialasesse tegevusse.

Noortesport e. treeninggrupid:

- Treeninggruppide töö organiseerimine ja toetamine suusatamises, jalgpallis, saalihokis ja korvpallis;
- Erinevate pallimängude, kergejõustiku ja raskejõustiku treeningrühmade loomine.

Võistlussport e. saavutussport:

- Oma esindusvõistkonnad pallimängudes Eesti MV-I ja KV-I korvpallis ja jalgpallis;
- Tulevikuperspektiiviga sportlaste toetamine kord aastas vastavalt hooajal näidatud tulemustele;
- Valla parimate sportlaste ja võistkondade tunnustamiseks statuudi väljatöötamine;
- Häid tulemusi näidanud sportlaste tunnustamine „Aasta tegija“ konkursil.

Spordialase tegevuse juhtimise struktuur:

- Keskne juhtorgan vallas, kes koordineerib kogu valla spordialast tegevust;
- Kõikide spordialade esindajate kaasamine sellesse (komisjoni, nõukokku, vms);
- Koostöö arendamine piirkonnas naabervaldadega ühiste treeninggruppide ja võistkondade loomisel;
- Tegevustoetus mittetulundusühingutele spordi toetamiseks;
- Sidemete hoidmine ja loomine teiste spordiorganisatsioonidega nii Eestis kui rahvusvahelisel tasandil;
- Spordisündmuste põhjalikum kajastamine valla kodulehel, vallalehes, maakonnalehes.

Spordialase tegevuse toetajate tunnustamine:

- Tänuüritus koos vallavanema vastuvõtuga kord aastas.

1.3.3.3. Turism Külustusobjektid

- Aravete Külamuseum – Puuduvad mitmekeelsed infomaterjalid ja teenindus
- EELK Ambla Maarja kirik ja surnuaed – kiriku aias asuvad Vabadussõja mälestusmärk ja A. Starkopfi poolt loodud hauamonument. Kirikutorn on valgustatud. Puuduvad mitmekeelsed infotahvlid
- Aravete Moto- ja vabaajakeskus – rendil, kuid ei ole pidevalt avatud, ettetellimisel
- Aravete Kangrumäe lauluväljak – avatud kõigile
- Käravete mõis – eravalduses. Suletud. Puudub konkreetne visioon
- Kangrumäe valgustatud terviserajad – olemas on 2, 3, 5 km heas korras ringid.
- Rava tammik - RMK puhkeala, puuduvad viidad ja infotahvlid
- Märjandi bensinijaam – kiirtoitlustus
- Sääsküla – külaplats, puuskultuurid, Preediku järv
- Kohvik Koorejaam – toitlustus, ei ole pidevalt avatud
- Ussisoo ja Tammiku kultuurihoiualad, võimalik iseseisvalt läbida, puuduvad mitmekeelsed infotahvlid
- Lillelehe puukool – taimeaed, koolitused

Loodusobjektid

- Maastiku kaitseala – Lüsingu karstiaala, viidastamata
- Looduskaitseala – Tammemägi, Rava tammik
- Sepamäe õunapuu – Eesti jämedaim aedõunapuu, viidastamata
- Tõrevere mägi – Järvamaa kõrgeim tipp. Mäel asuvad Nõukogude raketiväe seirebaasi varemed, räämas ja korrastamata. Puuduvad infotahvlid
- Eeva kivi – ligipääs raskendatud, viidastamata
- Aravete allikad – kaitsealune karstiaala, märgistamata
- Roosna laiakivi – Järvamaa suurima ümbermõõduga kivi, tee ääres nähtav, puudu infotahvlid
- Rava järv – supluskoht, viidastamata
- Aravete park – ajalooline tulease, puuduvad sildid

Turism - arengusuunad arengukavas 2014 – 2020:

- Aravete muuseumi, EELK Ambla Maarja kiriku ja surnuaia, Rava tammiku, Ussisoo ja Tammiku kultuurihoiualade infomaterjalidega ja suunaviitadega varustamine;
- turismi külastusobjektide Lüsingu karstiaala, Sepamäe õunapuu, Eeva kivi, Rava järve supluskoha, Aravete pargi suunaviitadega varustamine;
- Tõrevere mäe korrastamine ja viitade ja infotahvliga varustamine

1.3.3.4. Vabaaja veetmise võimalused külates, külaliikumine

Vaba aja veetmise võimalused külates, külaliikumine

Külaliikumine ja muu omaalgatuslik tegevus oleneb eelkõige kogukonna aktiivsusest ja eestvedajate olemasolust. Sellest tulenevalt on seltsitegevus piirkonniti erineva tasemega. Ambla vald toetab MTÜ-de tegutsemist, toetamise aluseks on volikogu määrus „Ambla valla eelarvest kultuuri-, noorsoo- ja spordiprogrammide, elukeskkonna arendamise ja kohaliku omaalgatuse toetuste taotlemise, andmise ja kasutamise kord”. Eesmärk on toetada kultuuri-, noorsoo- ja spordiprogramme, elukeskkonna arendamist ning kohalikku omaalgatust, soodustamaks Ambla valla elanike koostööd, parendada elukeskkonda ja valla elanike vaimset ja kehalist tervist ning seeläbi aidata kaasa Ambla valla üldisele arengule.

Mittetulundusühingud.

Ambla vallas tegutseb 26 MTÜ-d, aastal 2013 esitas taotluse toetuseks 14 ühingut.

Ambla valla hooneid kasutavad oma tegevuste arendamiseks mitmed MTÜ-d, alates aastast 2012 haldab Aravete spordihoonet Ambla Spordiklubi, Käravete Küla Selts kasutab endise koolihoone ruume.

Koostöös omavalitsusega korraldatakse traditsioonilisi üritusi nagu:

- Ambla valla teatripäev koostöös MTÜ Aravete Kultuuri- ja Huviseltsiga;
- Käravete järveuusika koostöös MTÜ Säasküla Huviklubiga;
- Eakate huumoripäev koostöös klubiga MTÜ Ambla valla eakate klubi Vokiratas;
- Suveõhtud Kangrumäel koostöös MTÜ Kangrumäe Külakultuuri Edendamise Seltsiga.
- Kihelkonna päevad koostöös MTÜ Ambla Haridusseltsiga

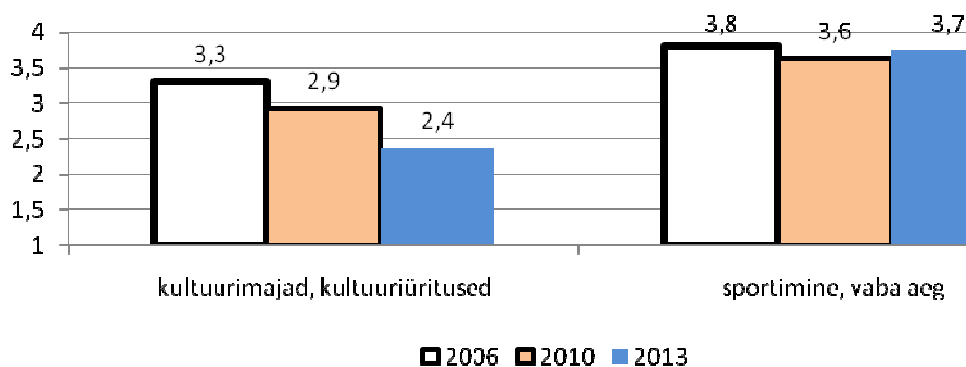
Aktiivsemad külaseltsid ja vaba aja sisustamisega tegelevad organisatsioonid:

- MTÜ Kangrumäe Külakultuuri Edendamise Selts – külaliikumise edendamine; Kangrumäe ja Ambla laululavade haldamine, ürituste korraldamine;
- MTÜ Käravete Küla Selts – külaürituste korraldamine Käravetel;
- MTÜ Säasküla Huviklubi – külaürituste korraldamine Säaskülas;
- MTÜ Ambla Haridusselts – Ambla kihelkonnapäevade korraldamine;
- MTÜ Aravete Kultuuri- ja Huviselts – Aravete teatripäeva korraldamine;
- MTÜ Maarjamõisa Külaelu Edendamise Selts – külaürituste korraldamine Aravete Maarjamõisas (KETEs);
- MTÜ Aravete Tulehoidja – tuleohutust propageerivate ürituste korraldamine, tuletõrjesport;
- MTÜ Ambla Metsaühistu – metsandusalast teadlikkust tõstvate ürituste korraldamine;
- MTÜ Tammiku Talumuuseum – pärandkultuuriga seonduv;
- EELK Ambla Maarja Kogudus – kirikukontserdid.
- MTÜ Kurisoomoto- motoürituste korraldamine.
- MTÜ Aravete Jõujaam- rammumeeste võistluste korraldamine
- MTÜ Ambla Spordiklubi- spordiürituste korraldamine

1.3.3.5. Üldhinnang valdkonnale

Elanike valdkondlik hinnang küsitluse põhjal

Küsitluses hinnati valla spordi, kultuuri ja muu vaba aja valdkonna rahulolu. Esitatud hinnete keskmised on toodud Joonis 9.

Joonis 9. Kultuuri, spordi ja muu vaba aja valdkondlikud hinded.

Vastajate äärmusprofiilid jagunesid järgnevalt:

Küsimus	Kõrgeim rahulolu	Madalaim rahulolu
Kultuurimajad, kultuuri üritused	Kärvete kandist 40-49- aastane naisterahvas	Ambla kandist 40-49- aastane, sugu määramata
Sportimine, vaba aeg	Kärvete kandist 50-64- aastane meesterahvas	Ambla kandist 30-39- aastane naisterahvas

Kui vaba aja veetmises spordi pool sai pea ainult kiidusõnu, siis kultuuri pool ainult laimust. Esimene neist on jätkuvalt valla arengu tegevuses prioriteetne ning ei vaja eraldi esiletoomist. Kultuuri tegevus on samas olulises languses ja tahab hea kontseptsiooni väljatöötamist. Üheks selle nurgakiviks on tugev, aktiivne ja kohalike huve arvestav kultuurijuht. Üheselt on selge, et sellega ei saa viivitada ning tuleb luua võimalused ametikoha täitmiseks. Valdkonna märkuste ja ettepanekute koond oli järgnev:

- 40,5 % Vähe üritusi, rohkem rahvameelseid ja üleriigilisi üritusi
- 23,8 % On vaja heal tasemel kultuurijuhti
- 19,0 % Puhkemajanduse ja turismi valdkond olematu.
- 9,5 % Huviringe ja seltsitegevust vähe
- 7,1 % Kultuurihooned viletsas seisus

Valdkonna SWOT

Tugevused

Tublid ja aktiivsed MTÜ-d ja külaseltsid.
Hästi arenenud MTÜ Ambla Spordiklubi.
Kultuuriehitiste rohkus.

Nõrkused

Amortiseerunud Aravete Spordihoone
Kultuurijuhi puudumine.
Kardikeskuse rentniku passiivsus.

Võimalused

Arendada ülepiirilist koostööd spordi valdkonnas.
Muuta Ambla kirik atraktiivseks turismiobjektiks.
Taotleda kaasrahastamist kultuuriüritustele.

Ohud

Riigi poliitilised otsused ja reformid
Valla tulubaasi vähenemine/ebapiisavus.
Rahastamisaotluste mitterahuldamine (nt külamuuseumile muinsuskaitse)

Arengueeldused, väljakutsed ja valikud

- Seltsitegevuse ühtne koordineerimine
- Keskne juhtorgan vallas, kes koordineerib kogu valla spordialast tegevust;
- Mittetulunduslike ühenduste esindajate kaasamine;
- Tegevustoetuse jätkamine mittetulundusühingutele;
- Seltsitegevuse põhjalikum kajastamine valla kodulehel, meedias.

1.3.4. Sotsiaalvaldkond

1.3.4.1. Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalhoolekande ülesanne on osutada isikule või perekonnale abi toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks ning kaasa aidata sotsiaalsete erivajadustega isiku sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele. Sotsiaalhoolekande organisatsioonilised, majanduslikud ja õiguslikud alused sätestab ning sotsiaalhoolekandes tekkivaid suhteid reguleerib sotsiaalhoolekande seadus. Elanikkonna sotsiaalse kaitse küsimusega Ambla vallas tegelevad Ambla Vallavolikogu, Ambla Vallavolikogu sotsiaal- ja tervishoiukomisjon, Ambla Vallavalitsus, Aravete Hooldekeskus, sotsiaalnõunik, lastekaitsetöötaja ja koduhooldustöötaja (avahooldaja).

Sotsiaalhoolekande kolm peamist sihtgrupp on: (1) lapsed, (2) eakad ning (3) puudega inimesed.

Laste hoolekande korraldamiseks ja laste arenguks soodsa keskkonna kujundamiseks toetab omavalitsus last ja lapsi kasvatavaid isikuid, tehes koostööd perekonnaliikmete ja teiste isikutega ning asjaomaste asutuste ja mittetulundusühingutega, määrab vajadusel lapsele või last kasvatavale isikule tugiisiku või hooldusperekonna, korraldab lapse eestkostet ning aitab korraldada lapsendamist.

Seisuga 31.03.2013 on Ambla vallas kaks vanemliku hoolitsuseta last paigutatud hooldusperedesse. Püsivalt tegeletakse 35 perega, kus kasvab 60 riskigruppi kuuluvat last. Riskigrupis on puudega lapsed, suurte perede lapsed, üksikvanemaga pered, hoolduspered, töötu vanemaga pered, sotsiaalsete probleemidega pered (vanematel probleemid sõltuvushäiretega) ja lapsed, kes ei täida koolikohustust. Erivajadustega laste koolides õpib 4 last ja üks laps käib arendusrühmas. Koolis käivatest lastest õpib tavaprogrammi alusel 5 raske puudega last ja lihtsustatud õppekava alusel õpib tavakoolis 2 last.

Nelja- ja enamalapselisi peresid on Ambla vallas 6, kus kasvab kokku 30 last. Traditsiooniks on saanud iga-aastane suurte perede üritus (ühine väljasõit või pidulik õhtusöök).

Suurt rõhku pööratakse vallas laste sünnile – lisaks sünnitoetusele (384 €) toimub igal aastal perepäev peredele, kus on sündinud uus ilmakodanik. Vallapoolne tunnustamine on suunatud valla haridusasutustes lapse lasteaia lõpetamisele ja kooliminekule, koolis edukalt õppimisele ja väljaspool õppetööd saavutatule ning koolilõpetamisele. Selleks on juurdunud vallas oma traditsioonid.

Puuetega inimestele suunatud hoolekandeteenuste osutamise eest vastutab eelkõige kohalik omavalitsus, kes tagab parima abi kättesaadavuse puuetega inimestele. Ambla vallas on ligi 200 keskmise, raske või sügava puudega isikut. Hooldajatoetust makstakse 1 puudega lapse hooldajale ja 11 sügava või raske puudega isiku hooldajale. Lisaks hooldajatoetusele makstakse vallaeelarvest ravimi- ja transporditoetust. Vallas on 4 piiratud teovõimega isikut. Erihoolekande teenust saavad kaks tööealist inimest ja üks eakas inimene. Üks töövõimelises eas inimene on paigutatud üldhooldekodusse. Lisaks toetustele väljastab vald puuetega inimestele abivajaja kaarte ja parkimiskaarte. Samuti toetatakse erinevate teenuste abil abivajajaid.

Puuetega inimestele, eakatele ja lastele, kes vajavad proteese, ortopeedilisi ja muid abivahendeid, kompenseerib riik 50–90% abivahendi maksumusest. Madala sissetulekuga inimeste omaosalust toetab vald omapoolselt maksimaalselt 50% ulatuses.

Eakatele hoolekandeteenuste osutamine toimub eelkõige koduteenuste ja hoolekandeteenuste abil. Põhirõhk on pandud üksi elavatele eakatele. Alates 01.01.2009 hakati Ambla vallas osutama koduhooldusteenust. Teenuse kasutajate arv on aastaajast

sõltuvalt kõikuv, kuid keskmiselt tegeleb hooldustöötaja 12 kliendiga kuus. Aktiivselt tegutseb vallas eakate klubi Vokiratas, kus lisaks igakuulistele klubi kokkusaamistele osaletakse ka erinevates huvialaringides. Alates 2013. aasta märtsist on MTÜ Ambla valla eakate klubi Vokiratas registreeritud mittetulundusühingute registris. Traditsiooniks saanud valla poolt korraldataval eakate jõululõunal käivad valla ligi 280-st eakast pooled.

Ambla valla hallatav asutus **Aravete Hooldekeskus** osutab ööpäevaringset hooldust ja põetust vanuritele ja puuetega inimestele, kes ei ole suutelised iseseisvalt elama ning kelle toimetulekut ei saa tagada teiste sotsiaalteenustega. Hooldekeskuses on 21 voodikohta ja eelarves on arvestatud sellise mahuga. Kuna valla nõudlus hooldusele on suurem, siis tulevikus plaanitakse luua võimalused hoolduseks 24 kliendile. Hoolduskoha maksumus kuus on 450 eurot. Hooldekeskuses töötab 11 töötajat 8 koha ulatuses ja töö toimub ööpäevaringselt. Neljal hooldajal on omandatud töö kõrvalt sotsiaalhooldaja kutse.

Suuremad projektid, mis käesoleval hetkel on käimas:

Sotsiaalkindlustusametiga koostöös olev projekt „Multiprobleemidega inimestele vajaduspõhiste teenuste pakkumine juhtumipõhise võrgustikutöö piloteerimise kaudu“;

MTÜ Süda-Eesti Sotsiaalkeskusega koostöös „Tugiteenuste kaasabil tööturule“;

Järvamaa Toidupank.

Sügisest alustatakse uue projektiga „Sihid selgeks-elus edasi!“.

Väikese sissetulekuga perekondadele valla poolt makstav **toimetulekutoetus** riigieelarvest on olulisem sotsiaaltoetuse liik. Esimeses kvartalis 2013 oli Ambla vallas toimetulekutoetuse saajateks 9 peret ja kokku maksti välja toetust 2364.39 eurot.

Alates 01.06. 2013.a. on võimalik peredel taotleda **vajaduspõhist peretoetust**. Vajaduspõhine peretoetus on toetus, mida makstakse allpool vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri elavatele lastega perekondadele. Vajaduspõhist peretoetust määrab ja maksab kohalik omavalitsus riigieelarvelistest vahenditest.

Osutatakse **sotsiaaltransporditeenus**. Teenuse kasutajateks on erinevad sihtgrupid, kes vajavad transporti arsti juurde, haiglaravile või rehabilitatsiooniteenusele sõiduks. Teenuse eest võetav tasu on 0,13 eurot kilomeetri eest ja see tulu laekub valla eelarvesse. Erijuhtudel tehakse koostööd Lääne-Virumaa omavalitsustega sotsiaaltranspordi koostööprojektis, kus teenuse osutajaks on OÜ Samres”.

Töötute arv püsib võrreldes eelmise arengukava perioodiga stabiilsena, kuid muret tekitavad pikaajalised töötud.

Koostööd tehakse AS-iga Järvamaa Haigla ja Tapa Haigla, eriti hooldusravi osakondade ja taastusravi osakondadega; SA-ga Dharma, Perekeskusega Sina ja Mina, Süda-Eesti Sotsiaalkeskusega, SA Tartu Ülikooli Kliinikumi lastefondiga, Inkotoaga, Invaruga, Kesk-Eesti Noorsootöö Keskusega, Eesti Noorsootöö Keskusega jne. Samuti osaletakse naaberomavalitsustega ühisprojektides, loomaks uusi sotsiaalteenuseid. Ollakse avatud erinevatele koostöövõimalustele.

1.3.4.2. Tervishoid

Ambla vallas tegutseb kaks iseseisvat perearstipraksist, arengukava koostamise ajal on mõlemad arstid FIE-d. Personal (arstid, pereõed) on kvalifitseeritud ja sertifitseeritud. Praksiste põhiasukoht on Aravetel, filiaal asub Amblas. Aravetel on renditud ruumid Aravete lasteaiahoone I korrusel, kus perearst võtab vastu 4–5 päeval nädalas, lisaks on igapäevaselt

olemas pereõde. Amblas on renditud ruumid kultuurimaja I korrusel, kus igapäevaselt töötab pereõde ja arstide vastuvõtud on vähemalt üks kord nädalas.

Ambla vald toetab oma eelarvest vallas tegutsevaid perearste.

Taastusravi võimalused kohapeal on minimaalsed. Hambaravikabinet on Amblas. Aravete Keskkoolis asub selleks kohandatud ruumides meditsiiniõe kabinet. Ambla Lasteaed-Põhikooli õpilased käivad vastuvõtul perearsti kabinetis.

Ambulatoorset eriarstiabi elanikele saab kõige rohkem Paidest ja Tapalt, väiksemas mahus Rakverest, Tallinnast, Tartust. Erakorralist meditsiiniabi väljaspool tööaega annavad osaliselt kohapealsed perearstid ja pereõed võimaluse piires.

Erakorralise meditsiini osakonnad on olemas Paides ja Rakveres, mõningast abi saab ka Tapalt. Kiirabi sõidab kohale Paidest või Tapalt, vajaduse korral ka mujalt.

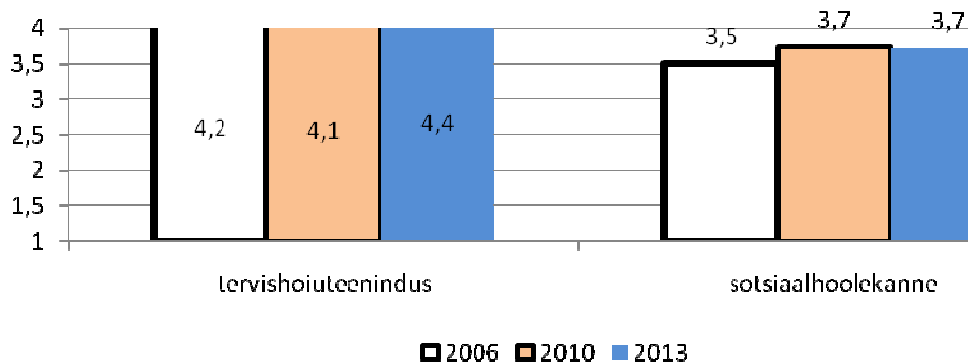
Apteek asub Aravetel, on avatud tööpäevadel ja ka 4 tundi laupäeviti; lähimad apteegid asuvad Tapal ja Aegviidus.

Valla eelarvesse planeeritakse igal aastal kindel summa ravikindlustuseta isikute toetamiseks erakorralisteks juhtudeks abivajajatele, kellel puudub ravikindlustus.

1.3.4.5. Üldhinnang valdkonnale

Elanike valdkondlik hinnang küsitluse põhjal

Küsitluses hinnati valla tervishoiuteenuse ja sotsiaalhoolekande valdkonna rahulolu. Esitatud hinnete keskmised on toodud joonisel 10.

Joonis 10. Tervishoiuteenuse ja sotsiaalhoolekande valdkondlikud hinded.

Vastajate äärmusprofiilid jagunesid järgnevalt:

Küsimus	Kõrgeim rahulolu	Madalaim rahulolu
Tervishoiuteenus	Aravete kandist 50-64- aastane meesterahvas	Käravete kandist 50-64- aastane naisterahvas
Sotsiaalhoolekanne	Aravete kandist üle 65 aastane, sugu määramata	Käravete kandist 40-49- aastane meesterahvas

Analoogiliselt lasteaedade rahuloluga on väga kõrge rahulolu tervishoiuteenusega, kus peamiselt kiideti, üksikutel kordadel ka laideti.

Sotsiaalhoolekannegi sai väga head hinded, kuid oli ka rohkem rahulolematust, mis on hea valdkonna arenguks. Valdkonna peamised märkused/ettepanekud olid järgmised:

- 25,0 % Sotsiaalhoolekanne on puudulik
- 20,0 % Aravetele hambaravi
- 20,0 % Hooldekeskuse asukoht II korrusel on halb, puudub lift, viletsad tingimused
- 20,0 % Kõik abi saajad ei vaja abi, kõik abivajajad ei saa abi, kõik abivajajad ei julge küsida abi
- 15,0 % Amblasse apteek

Valdkonna SWOT

Tugevused:

Kvalifitseeritud spetsialistid;
Väljakujunenud sotsiaal- ja tervishoiusüsteem;
Väike omavalitsus- kohene märkamine, sekkumine;
Eakate aktiivsus.

Nõrkused:

Erialaspetsialistide puudus;
Terviseprobleemide süvenemine.
Elanikkonna vananemine;
Riskiperede arvu suurenemine.

Võimalused:

Rahastamisvõimaluste leidmine erinevatest fondidest;
Koostöö erinevate organisatsioonidega (KOV, MTÜ, OÜ jne);
Vabatahtlike kaasamine;
Spetsialistide arendamine ja koolitamine.

Ohud:

Noorte perede lahkumine;
Teenuste kättesaadavus, kaugus suurematest keskustest;
Riigi poolsete kohustuste suurenemine ilma finantseeringuta;
Magala piirkonna süvenemine.

Arengueeldused, väljakutsed ja valikud

Sotsiaalne kaitse

Ambla valla sotsiaalhoolekandesüsteem toimib hästi ja on pälvinud elanikkonnalt suhteliselt kõrge hinnangu. Toimiva süsteemi edasiarendamiseks ja teenuste kättesaadavuse parendamiseks on Ambla vallas vaja laiendada Aravete Hooldekeskust ja muretseda sinna lift. Samuti laiendada seal pakutavate teenuste hulka, arendades seda sotsiaalkeskuseks, kus lisaks hooldekeskuse funktsioonidele, pakutakse päevakeskuse teenust ja samuti erihoolekande teenuseid.

Omavalitsuse territooriumil arendada sotsiaalteenuseid puuetega inimestele ja eakatele;
luua sotsiaalelamispind;
arendada edasi lastega perede tugisüsteeme;
arendada puudega laste päevahoiuteenust;
toetada eakate klubi tegevust,
arendada e-teenuseid
teha jätkuvalt preventiivset tööd riskigruppidega.

Tervisehoid

Ambla valla tervishoiuasutuste võrk toimib suhteliselt hästi ja on pälvinud elanikkonnalt kõrge hinnangu. Toimiva võrgustiku edasiarendamiseks ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse parendamiseks on tekkinud vajadus koduõendusteenuse järele, samuti tuleks toetada nn patsienditakso tegevust.

Tervishoiuteeninduse valdkonnas on olulisemaks eesmärgiks olemasoleva säilitamine. Vajalik on sotsiaaltranspordi tegevuse toetamine, koduõendusteenuse loomine, Ambla kultuurimajas asuva perearsti kabineti renoveerimine (ventilatsioon, aknad, eesruum, praegu puudub WC).

Terviseedendus ja tervisliku eluviisi propageerimine peab saama suurema tähelepanu. Samuti koolitus koostöövõrgustike kasutajatele.

1.3.5. Avalik kord ja turvalisus

1.3.5.1. Politsei ja turvateenused

Politseiteenused.

Ambla valda teenindavad põhiliselt Järva-Jaani konstaablijaoskonna politseiametnikud. Järva-Jaani konstaablijaoskonna struktuur on järgmine:

- Albu–Ambla konstaablipiirkond,
- Järva-Jaani–Roosna-Alliku konstaablipiirkond,
- Kareda–Koeru–Koigi konstaablipiirkond.

Turvateenused.

Ambla vallas pakub turvateenust USS AS. Tagatud on 24-tunniline tehniline valve ning 12-tunnine (kell 19–7) ekipaažiga valve. Suurenenud on reageerimisaeg, mis tuleneb ekipaaži oote asukoha viimisest Järva-Jaani.

1.3.5.2. Päästeteenistus

Ambla vallas on päästeteenistus tagatud Lääne- Eesti Päästkeskuse Järvamaa Päästeosakonna Aravete päästekomando baasil. Komando väljasõiduvalmidus on 1 minut. Komando on võimeline likvideerima väiksemaid ja keskmisi õnnetusi. Suuremate õnnetuste korral saadetakse Häirekeskuse poolt abijõud lähimatest komandodest (Tapa, Koeru, Paide, Kehra).

Komando isikkoosseis on täielikult komplekteeritud (17 päästjat) ja on võimeline likvideerima tulekahjusid, liiklusavariisid, väiksemaid keskkonnareostusi ja samuti andma esmaabi. Meeskonnad on koolitatud andma inimesele elupäästvat esmaabi kuni kiirabi saabumiseni.

Aravete komando on tehniliselt varustatud põhiautoga, (SCANIA) paakautoga (ZIL 131) Lisaks on järelveetav mootorpump, kantav mootorpump, ujuvpump ja haagis. Põhiauto on varustatud tänapäevase päästetehnikaga. Isikkoosseis saab teha tööd rasketes tingimustes (näiteks suitsus ja kuumuses), on olemas lõikeseadmed ja valgustusseadmed pimedas töötamiseks. Põhiauto varustuses on ka veepinnalt pääste ülikonnad ja varustus.

Probleemid: Paakauto ei vasta tänapäevastele nõuetele.

1.3.5.3. Kriisireguleerimine

Ambla valla riskianalüüs on koostatud ning Järva maavanemaga kooskõlastatud 2006 aastal. Ambla Vallavalitsus kehtestas 2. oktoobri 2012 aasta Ambla valla kriisikomisjoni

põhimääruse koos kriisikomisjoni koosseisuga. Nimelisse koosseisu kinnitati isikud on toodud tabelis 13.

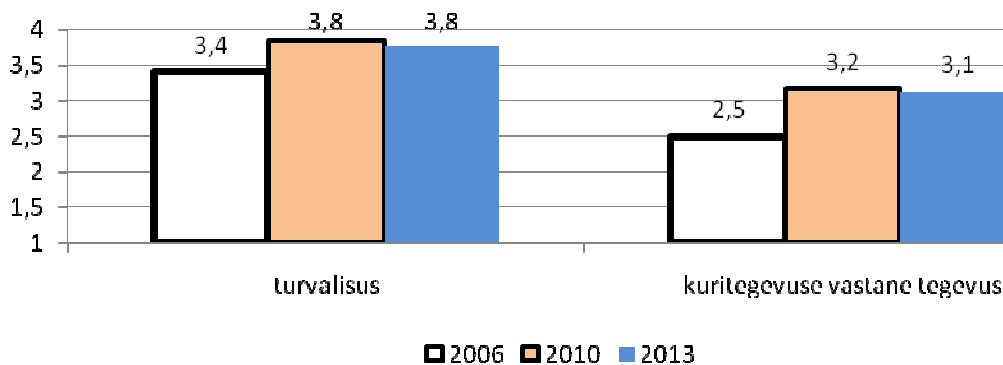
Amet	Nimi	Telefon	E-post
Esimees	Rait Pihelgas	505 1762	rait@ambla.ee
Aseesimees	Andrus Mikson	516 7875	andrus@ambla.ee
Sekretär	Tea Loodis	508 6302	info@ambla.ee
Päästeametnik	Arvi Luuk	514 3156	arvi.luuk@rescue.ee
Politseiametnik	Meelis Somelar	526 7262	meeliss@pa.ee
Veterinaar	Meeme Ilusk	513 2578	meeme.ilusk@mail.ee
Arst	Viiu Paljak	514 5147	viiu.paljak@mail.ee
Elektrik	Rain-Üllari Krabi	5341 9510	rain@sarts.ee
Sotsiaalnõunik	Katre Mägi	5347 3327	katre@ambla.ee
Keskkonnaspetsialist	Ants Saariste	514 4598	ants@ambla.ee

Tabel 13. Kriisikomisjoni nimeline koosseis

1.3.5.4. Üldhinnang valdkonnale

Elanike valdkondlik hinnang küsitluse põhjal

Küsitluses hinnati valla turvalisuse ja kuritegevusevastase valdkonna rahulolu. Esitatud hinnete keskmised on toodud joonisel 11.

Joonis 11. Turvalisuse ja kuritegevuse vastase tegevuse valdkondlikud hinded.

Vastajate äärmusprofiilid jagunesid järgnevalt:

Küsimus	Kõrgeim rahulolu	Madalaim rahulolu
Turvalisus	Kärvete kandist 50-64- aastane meesterahvas	Aravete kandist üle 40-49 aastane, sugu määramata
Kuritegevuse vastane tegevus	Ambla kandist 20-29- aastane naisterahvas	Aravete kandist üle 40-49 aastane, sugu määramata

Nii turvalisuse kui ka kuritegevuse vastase tegevusega rahulolu kasvas 2010. aastal ja on tänase küsitluse tulemuses sama. Teada on, et riigipoolsed reformid on tugevasti vähendanud politsei olemasolu kohapeal. Kui 2006. aastal võis kohapealset võimekust hinnata vähemalt kahele politseinikule, siis tänaseks on see langenud hinnanguliselt alla ühe. Samuti on vähenenud Ambla vallas politseipatrulli kohalviibimine. Märkuste/ettepanekute osas oli minimaalselt kiidusõnu, rahulolematust aga palju. Neist korduvad on:

58,8 %	Politsei vähesus alevikus, palju liiklusrikkujaid ja purjutajaid, eriti öösel
23,5 %	Konstaabli ebapädev töö
5,9 %	Noortel vähe tegevust, hulguvad tänaval
5,9 %	Politsei peaks rohkem abistama, kaitsma ja korrale kutsuma, mitte kohe karistama
5,9 %	Naabrivalve alevikesse

Valdkonna SWOT

Tugevused

Päästekomando olemasolu.

Turvateenus on tagatud ekipaažiga.

Kuritegevuste avastamise suhtarv on kasvanud.

Nõrkused

Vähene eripäästetehnika olemasolu.

Ühe konstaabli poolt kahe valla teenindamine.

Võimalused

Vajadusel võimalus rakendada maakonna kriisikomisjoni.

Naabrivalve arendamine.

Abipolitseike menetlusõiguste suurenemine.

Ohud

Vähetõenäoliste ohtude korral on nende likvideerimise kohapealne võimekus madal.

Turvateenuse konkurentsi vähesus.

Muudatused riiklikes struktuurides – nt politseipatrulli viimine maakondlikule tasandile jt.

Arengueeldused, väljakutsed ja valikud

Perioodil 2006–2009 intensiivsem abipolitseinike rakendamine tõstis turvalisust. Tulenevalt seadusest on raskendatud abipolitseinike motiveerimine ning sellest tulenevalt on nende rakendamine alates 2010 aastast minimaalne. Abipolitseinike patrullitegevust on mõistlik tõhustada. Ambla vallas on hästi tagatud päästeteenistus. Ohuolukorras õige käitumise teadlikkuse tõstmiseks tuleks arendada koostööd Aravete päästekomandoga.

2. ETTEVÕTLUS JA TÖÖJÕUD

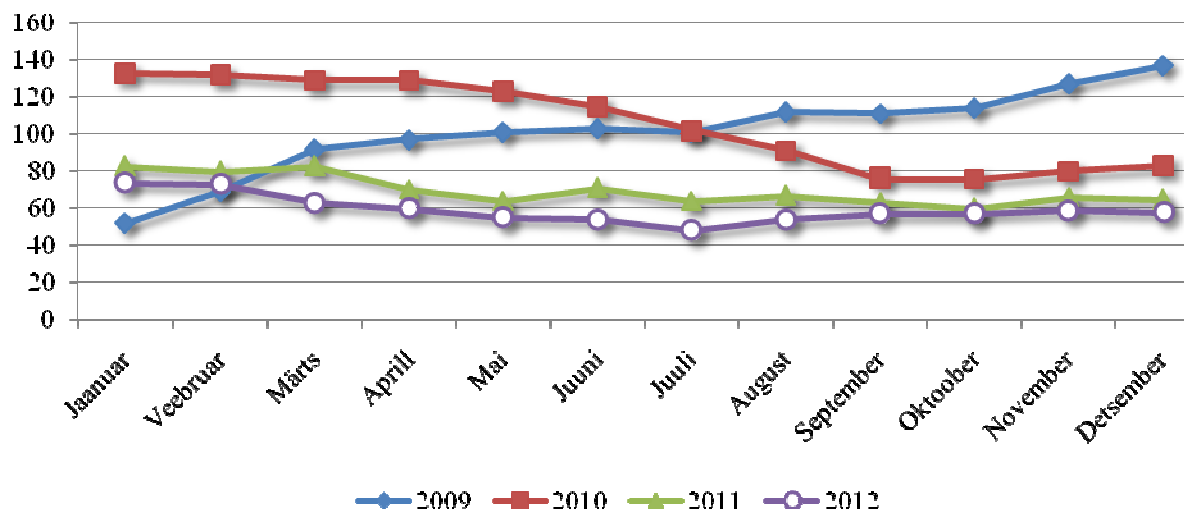
2.1. Ettevõtluse ja tööjõu üldnäitajad

Viis suurimat tööandjat olid 2013. aastal OÜ Aravete Agro, Ambla Vallavalitsus, AS Aravete Saeveski, Kaitseväge ja AS Aegviidu Puit, kes andsid tööd kokku ca 295 inimesele ehk peaaegu 30% tulusaanutest.

Rahandusministeeriumi andmete analüüsi põhjal oli 2012. aastal tulusaanud isikute keskmine kuutulu (sh palgatulu, juriidilise isiku juhtimis- ja kontrolliorgani liikme tasu, töötasu töövõtulepingu alusel, vanemahüvitis, töökaotusega seotud hüvitised jms) Ambla vallas 755 eurot (2011. a 713, 2010. a 673, 2009. a 678, 2008. a 735, 2007. a 659 eurot). 2012 aastal I kvartali keskmine tulu oli 709 ning tõusis IV kvartalis 783 euroni. 2013 I kvartalis oli 724 eurot (2,1% tõus võrreldes eelmise aasta sama ajaga) ning II kvartalis 825 eurot (5,4% tõus võrreldes eelmise aasta sama ajaga).

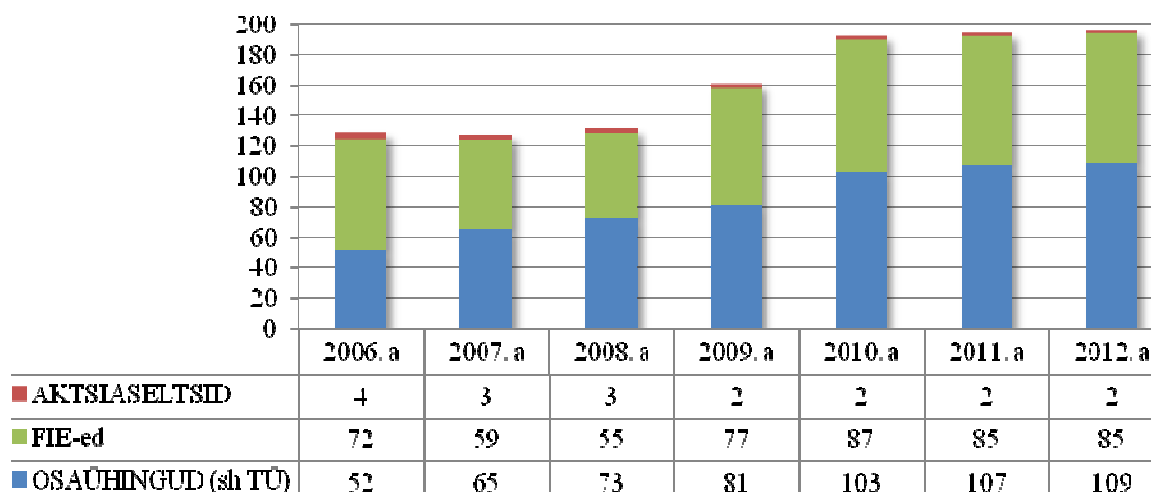
Tulusaanud isikute arv oli 2012. aastal keskmiselt 942, mis on võrreldes 2011. a 19 isiku ehk 2,1% võrra kasvanud. Aasta madalaim arv oli 907 (2011. a 862) jaanuaris ja kõrgeim 979 (2011. a 973) detsembris. 2013 aasta esimesel poolel madalaim 909 aprillis ja kõrgeim 945 juunis.

2008. aastal keskel alguse saanud kiire töötuse kasv kestis 2009. aasta lõpuni. Registreeritud töötute arv 2010. a alguses stabiliseerus ning langes aasta lõpuks pea 50%. 2011. aasta alguses oli 83 registreeritud töötut, mis langes stabiilselt aasta jooksul 65-ni ehk kokku 22%. 2012. aastal töötuse trendijoon püsis 2011. aasta joones, olles keskmiselt 15% madalam. 2013 aasta alguses tõusis töötute arv (veebruaries) 81 ning langes juulikuuks 52.

Joonis 12. Registreeritud töötute näitajad kuude lõikes 2009. kuni 2012. aastani.

Ettevõtluse kasv jäi 2011 aasta tasemele, kus registreeriti kaks uut ettevõtjat.

Joonis 13. Registreeritud ettevõtjad

Kokkuvõtteks võib hinnata 2012 aastat Ambla valla ettevõtlust ja tööturгу stabiilseks kerge kasvu tendentsiga, mis on hea võrreldes euroala üldise majandusseisakuga.

Kuni aastani 1992 olid suuri ettevõtjaid 2- Aravete kolhoos ja Aravete KETE (Kolhoosidevaheline Ehitusmaterjalide Tootmise Ettevõte). Kaubandusteenuseid pakkusid

Järva Tarbijate Ühistu, kes tegutseb tänaseni ja Tapa Tarbijate Ühistu, kelle tegevusest on alles jäänud Ambla alevikus Vesiroosi kauplus. Lisaks olid kättesaadavad kõik elementaarsed teenused.

1992. aastal toimunud põllumajandusreform seadis kolhoosi töötajad valiku ette, kas ja kuidas kolhoos jätkab oma tegevust. Üksmeelselt jõuti otsuseni – säilitada kolhoos ühe tervikuna ning moodustada OÜ Aravete (tänapäev OÜ Aravete Agro). Sellest ajast saadik on mitmeid kordi muudetud ettevõtte nime, kuid tänaseni on ta Ambla vallas suurim tööandja. tegutsedes piimakarjakasvatusega ja maaviljelusega.

Sama jätkusuutlikkust on näidanud ka omandireformi käigus tekkinud talupidajad, kes on arvuliselt kõige suuremad tööandjad.

Aravete KETE lagunes pärast omandireformi aluste mitmeks ettevõtteks. Neist suurimad on tänaseks Aravete Metallitööde OÜ, Aravete Saeveski AS, AS Saint-Gobain Ehitustooted tehas Optimix ja EPK Transport OÜ.

Lisaks tekkisid ettevõtted kolmel põhjusel:

1. omandireformi alustel riigipoolse soosimisega ettevõtluseks – erastati munitsipaalvara, mille alusel alustati ettevõtlust
2. elanike vajadus teenustele – kaubandus, tervishoid, kommunikatsioon, pangateenused jne. Neist paljud (nt. toitlustusteenus) on tarbijaskonna vähesuse tõttu hääbunud.
3. Väärtusahel – Tootmine-transportiteenus, ehitustööd-ehitusmaterjalide kauplus jne.

2.2. Side-, kaubandus-, toitlustus-, posti- ja pangateenused

Kaabelsidega, millega on tagatud interneti- ja telefoniteenus, on kaetud enamuse Ambla vallast. Avalikud internetipunktid on avatud Ambla, Aravete ja Käravete raamatukogudes.

Õhuside on tagatud täielikult EMT poolt. Teiste õhusideteenuste pakkujatel on teenus kohati nõrgalt tagatud.

Ambla vallas on postiteenust võimalik kasutada kahes postkontoris – Ambla ja Aravete. Avatud oleku ajad on kohendatud vastavalt kandi vajadustele.

Pangateenuseid osutavad SEB ja Swedbank. Swedbankal on Aravetel pangaautomaat ja Amblas käib iga kahe nädala tagant pangabuss, kus osutatakse kõiki põhilisi pangateenuseid. SEB pakub Aravete postkontoris postipangateenust. Lisaks on võimalik kasutada elektroonilise panganduse teenuseid kõikides valla raamatukogudes.

Aravetel tegutseb "AjaO" ja "Meie" kauplus, Käravetel "Meie" kauplus ning Amblas "Meie" ja "Vesiroos" kauplus.

Ambla vallas tegutseb Lilletuba ja Aravete Aiand OÜ, paiknedes Aravete alevikus ning varustades elanikkonda lillede-, istikute- ja seemnetega.

Rändkauplus varustab üks kord nädalas valla elanikke värske kalaga, Aravete alevikus kahel müügikohal, Ambla ja Käravete alevikus ühel müügikohal.

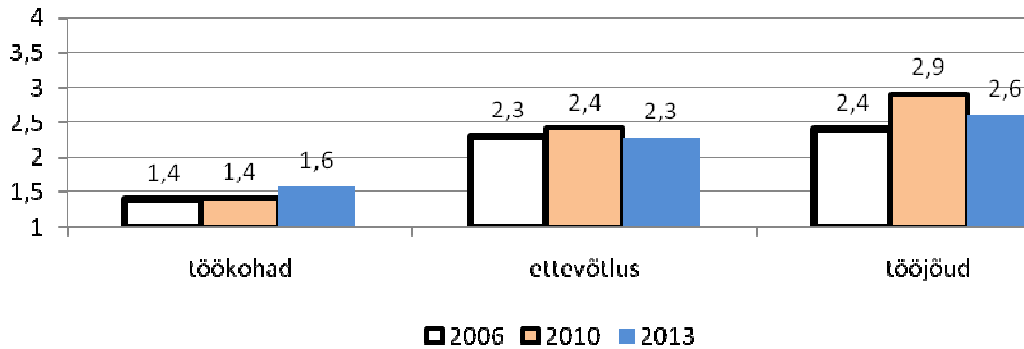
Tööstuskaupade kauplusi Ambla valla territooriumil ei ole, tööstuskaupa on võimalik osta laudadelt ja tänavakaubandusest. Aravete alevikus asub ka ehitustarvete kauplus aadressil Tööstuse tee 4.

Toitlustusteenuseid pakkusid 2012. aastal Ambla vallas Aravete Külalistemaja OÜ (Kardiraja kohvik), Sevenoil EST OÜ (Käravete tankla), OÜ Koore Jaam (Reineveres) ja OÜ KirsiMari (Ambla alevikus) Rohkem avalikke toitlustuskohti ja ametlikult teenust pakkuvaid ettevõtteid ei ole.

2.3. Üldhinnang valdkonnale

Elanike valdkondlik hinnang küsitluse tulemusel

Selles valdkonnas sooviti saada hindeid töökohtade olemasolu, ettevõtluse võimaluste ja kvalifitseeritud tööjõu olemusest ning arvamust valdkonna probleemide kohta. Hinnete keskmine on toodud joonisel 14.

Joonis 14. Majandustegevuse valdkondlikud hinded

Vastajate äärmusprofiilid jagunesid järgnevalt:

Küsimus	Kõrgeim rahulolu	Madalaim rahulolu
Töökohad	Aravete kandist 30-39- aastane naisterahvas	Ambla kandist 20-29- aastane naisterahvas
Ettevõtlus	Käravete kandist 20-29- aastane meesterahvas	Ambla kandist 50-64- aastane naisterahvas
Tööjõud	Käravete kandist 20-29- aastane meesterahvas	Ambla kandist 20-29- aastane naisterahvas

Kui ettevõtluse ja tööjõuga ollakse enam-vähem rahul, siis töökohtade olemasolu on madalaim hinded kogu küsitluses. Samas ei saa hinnata kolme küsitluse erinevust olulise muutusena.

55,7 % vastanutest esitasid märkusi. Neist viis korduvat märkust:

- 39,6 % Hästi tasustatud töökohtade puudus. Eriti naistele.
- 25,0 % Kvalifitseeritud tööjõu puudus.
- 14,6 % Puuduvad eriala täiendõpped, ettevõtjakoolitused ja ettevõtluse toetused.
- 12,5 % Ettevõtlike inimeste puudus.
- 8,3 % Kohapealse ettevõtluseks puuduvad atraktiivsed asjaolud.

Valdkonna SWOT

Tugevused

Ettevõtluse lai valdkondlikkus
Stabiilsete ja konkurentsivõimeliste töandjate olemasolu
Ettevõtlusarengu piirkondade olemasolu

Nõrkused

Käravete tööstusküla arengu seisak
Toitlustusteenuse puudumine
Ettevõtlike inimeste puudus

Võimalused

Käravete tööstusküla arendamine erinevate meetmete toetusel

Ettevõtluskoolituste korraldamine

Töötukassaga koostöö laiendamine tööjõu aktiviseerimiseks

Ohud

Üldine majanduslangus

Jaekaubanduse osaline sulgemine

Riigi poliitiliste otsused ja reformid

Arengueeldused, väljakutsed ja valikud

Võrreldes viimase arengukava koostamise ajaga ei ole oluliselt muutunud olukord tööjõuturul. Valminud Käravete tootmis- ja ärimaa detailplaneeringu alusel tuleks luua sihtasutus selle arendamiseks. Jätkuvalt tuleb panustada ettevõtluse arenguks tingimuste loomisele ja ettevõtluse nii tööstusliku tootmise kui teenindussfääri arendamisele, sh väike- ja pereettevõtluse aktiviseerimisele ning valla spetsiifilise omapära (nt motosport) laialdasemale ärakasutamisele.

3. AMBLA VALLA SWOT- ANALÜÜS

Arengusuundade määrangul on peamiseks mehhanismideks elanike küsitlustest tulenevad suunad, poliitilised prioriteetsused ja SWOT -analüüs.

Ambla valla SWOT-analüüsi koondis on kokku võetud kõikide valdkondade töörühmade poolt esitatud kaalukamad punktid, mis annavad valla arengu planeerimisele olulisemad suunad. Neist kümme tähtsamat tugevust, nõrkust, võimalust ja ohtu määratlesid juhtrühma liikmed ja teemarühmade juhid andes olulisemale 10 punkti, järgmisele 9, jne. Määratlemine. Analüüsis on toodud määratlused progressioonis, alustades enim punkte saanust (sulgudes saadud punktide arv).

3.1. Ambla valla tugevad küljed.

Valdkond	Tugevus	Punktid
Haridus ja noorsootöö	Ambla valla eelkooliealistel ja kooliealistel lastel on võimalus omandada haridus koduvallas.	64
Sotsiaalvaldkond	Väljakujunenud sotsiaal- ja tervishoiusüsteem.	47
Kohalik omavalitsus	Valitsuse lähedus elanikele	33
Avalik kord ja turvalisus	Päästekomando olemasolu.	28
Sotsiaalvaldkond	Kvalifitseeritud spetsialistid.	26
Vaba aeg, kultuur, sport, turism	Tublid ja aktiivsed MTÜ-d ja külaseltsid.	23
Ettevõtlus ja töajõud	Stabiilsete ja konkurentsivõimekate tööandjate olemasolu	21
Ettevõtlus ja töajõud	Ettevõtlusarengu piirkondade olemasolu	20
Haridus ja noorsootöö	Toimiv tugivõrgustik.	19
Kohalik omavalitsus	Tugev eelarve- ja arengupoliitika	18
Ettevõtlus ja töajõud	Ettevõtluse lai valdkondlikkus	18

Tabel 14. Ambla valla tugevad küljed.

3.2. Ambla valla nõrgad küljed.

Valdkond	Tugevus	Punktid
Haridus ja noorsootöö	Laste ja noorte vähesus!	55
Sotsiaalvaldkond	Elanikkonna vananemine;	52
Ettevõtlus ja töajõud	Ettevõtlike inimeste puudus	42
Haridus ja noorsootöö	Amortiseerunud hooned, ligipääsuteed, õuealad. Aegunud inventar ja tehnosüsteemid.	36
Kohalik omavalitsus	Elanike passiivsus valla juhtimisel	29
Haridus ja noorsootöö	Eripedagoogi (logopeedi) puudumine.	22
Ettevõtlus ja töajõud	Käravete tööstusküla arengu seisak	22
Vaba aeg, kultuur, sport, turism	Amortiseerunud Aravete Spordihoone	21
Sotsiaalvaldkond	Riskiperede arvu suurenemine.	19
Maa, keskkonnakaitse,	Kõigile ei ole tagatud ÜVK	15

elamumajandus, taristu**Tabel 15. Ambla valla nõrgad küljed.****3.3. Ambla valla võimalused (väljastpoolt).**

Valdkond	Tugevus	Punktid
Kohalik omavalitsus	Suurendada valdkondliku koostööd teiste omavalitsustega	40
Kohalik omavalitsus	Osalemine kohalikes ja rahvusvahelistes võrgustikes.	35
Ettevõtlus ja töäjõud	Käravete tööstusküla arendamine erinevate meetmete toetusel	33
Sotsiaalvaldkond	Koostöö erinevate organisatsioonidega (KOV, MTÜ, OÜ jne);	30
Maa, keskkonnakaitse, elamumajandus, taristu	Kergliiklustee rajamine koostöös riigi abiga	28
Haridus ja noorsootöö	Piirkondliku omanäolisuse väljakujundamine..	25
Haridus ja noorsootöö	Osalemine erinevates projektides ja programmides lisaressursside taotlemiseks .	24
Haridus ja noorsootöö	Koostöö kohalikul, maakondlikul ja vabariiklikul tasandil erinevate institutsioonidega ja huvigruppidega.	23
Sotsiaalvaldkond	Spetsialistide arendamine ja koolitamine.	23
Maa, keskkonnakaitse, elamumajandus, taristu	Meetmete rakendamine ÜVK lõplikuks rekonstrueerimiseks	22
Sotsiaalvaldkond	Rahastamisvõimaluste leidmine erinevatest fondidest;	22

Tabel 16. Ambla valla võimalused (väljastpoolt).**3.4. Ambla valla ohud (väljastpoolt).**

Valdkond	Tugevus	Punktid
Kohalik omavalitsus	Elanike väljaränne	65
Kohalik omavalitsus	Riigi poliitilised otsused, reformid	49
Sotsiaalvaldkond	Noorte perede lahkumine;	41
Haridus ja noorsootöö	Valla tulubaasi vähenemine/ebapiisavus.	39
Ettevõtlus ja töäjõud	Üldine majanduslangus	26
Sotsiaalvaldkond	Teenuste kättesaadavus, kaugus suurematest keskustest;	22
Haridus ja noorsootöö	Ebakindlus (haridus- ja noorsootöö poliitika, projektipõhine rahastamine)	21
Haridus ja noorsootöö	Haldusreform.	21
Sotsiaalvaldkond	Riigipoolsete kohustuste suurenemine ilma finantseeringuta;	18
Vaba aeg, kultuur, sport, turism	Valla tulubaasi vähenemine/ebapiisavus.	12

Tabel 17. Ambla valla ohud (väljastpoolt).

4. ARENGUKAVA II OSAS SISALDUVAD JOONISED JA TABELID

Joonised:

- Joonis 1. Ambla valla kohaliku omavalitsuse struktuur
- Joonis 2. Tulumaksu laekumise jooni perioodil 2003-2012.
- Joonis 3. Kohaliku omavalitsuse juhtimise valdkondlikud hinded.
- Joonis 4. Ambla valla teede struktuur
- Joonis 5. Ühistranspordi (bussiliiklus) kasutamise võimalused Ambla vallas sõiduks maakonnakeskusesse Paidesse ja lähimasse tõmbekeskusesse Tapa linna (ühendusnoolel on märgitud veoste kord tööpäevadel ja ühe sõidu kestvus).
- Joonis 6. Ambla vallas aastatel 2007–2009 väljastatud ehitusload
- Joonis 7. Elamumajanduse ja taristu valdkondlikud hinded
- Joonis 8. Hariduse ja noorsootöö valdkondlikud hinded.
- Joonis 9. Kultuuri, spordi ja muu vabaaja valdkondlikud hinded.
- Joonis 10. Tervisehoiuteenuse ja sotsiaalhoolekande valdkondlikud hinded.
- Joonis 11. Turvalisuse ja kuritegevuse vastase tegevuse valdkondlikud hinded.
- Joonis 12. Registreeritud töötute näitajad kuude lõikes 2009. kuni 2011. aastani.
- Joonis 13. Registreeritud ettevõtjad
- Joonis 14. Majandustegevuse valdkondlikud hinded

Tabelid:

- Tabel 1. Ambla valla eelarve maht ja olulisemad suhtarvud
- Tabel 2. Ambla valla finantskohustused aastani 2019 (seisuga 30.04.2010), kroonides
- Tabel 3. Tulumaksu laekumine
- Tabel 4. Ambla valla kõlvikuline koosseis (seisuga 01.04.2013)
- Tabel 5. Ambla valla maade jaotus omandivormi järgi (seisuga 01.04.2013)
- Tabel 6. Metsamajandustegevuste mahud hektarites
- Tabel 7. Ehitatud elamute arvud
- Tabel 8. Elamute arvud asulates.
- Tabel 9. Ambla valla hallatavate asutuste munitsipaalhoonete üldehituslik olukord
- Tabel 10. Ambla valla hallatavate asutuste munitsipaalhoonete tehnosüsteemide olukord
- Tabel 11. Laste/õpilaste arv Ambla valla haridusasutustes 2010. ja 2013. aastal
- Tabel 12. Ambla valla laste sünnid seisuga 16.04.2013 (potentsiaalsed põhikooli esimesse klassi astujad aastatel 2011–2017)
- Tabel 13. Kriisikomisjoni nimeline koosseis
- Tabel 14. Ambla valla tugevad küljed.
- Tabel 15. Ambla valla nõrgad küljed.
- Tabel 16. Ambla valla võimalused (väljastpoolt).
- Tabel 17. Ambla valla ohud (väljastpoolt).